

ליקוטי

מזהר"ן

מבואר

חברותא

ללימוד בעיון

תדעו כשיבא משיח צדקינו יווספו עוד ישיבות שילמדו בהם ספרי רבינו ז"ל
דברי מוהרנ"ת זצ"ל (שישיק היא תש"ז)

הערות אפשר להפנות למייל lezavotlaze@gmail.com

ליקוטי מוהר"ן

מבואר

חברותא

ללימוד בעיון

מבוא לביאור

הביאור מורכב מג' חלקים:

הראשון – ביאור הפשוט, ששולב בגרסת התורה והוא מסקנת העיון שבהערות

החלק השני – ההערות, בנוי על פי רוב בדרך של קושיא ותירוץ^א.

ופתיחת כל המראה מקומות עם מפרשיהם כדי שהלומד יוכל בעצמו לדון בדיוק

הדברים ולא יוכרח לסמוך עלי. שעל כן נקרא חיבור זה חברותא, כי הכוונה

להיות עזר ללומד ולא ספר חידושי תורה אע"פ שמובלעים בו גם הרבה חידושים.

והשלישי – היא הקדמה לתורה שהיא מבט כללי על התורה, שאמור לקשור את

כל חלקי התורה בקשר אחד.

ועוד גם לבאר נושאים שבמיוחד קשים להבנה בתורה.

ההקדמה – בנויה על מסקנת העיון שבהערות לכן אין בה כמעט ראיות למבואר

בה

דרך הלימוד נ"ל לדמות למחרוזת כי כל תיבה ומשפט בתורה הן חרוז נפלא שצריך לעיין

בו תחילה בפני עצמו ללמוד אותו היטב ולכן בזה גלשתי גם מעבר לקשר העניין לתורה,

ואח"כ לעיין בו כיצד נקשר לתורה, וכן לעבור מחרוזת לחרוז אע"פ שעדיין לא נקשרו היטב

החרוזים כולם זה לזה. וכך נהגתי בכל מקום שכתבתי הערה ולפי מסקנת ההערה ביארתי

את הפשט המשולב בגרסא.

וכל זה עדיין בחי' "הזורעין בדמעה", כי עיקר ה"ברינה יקצורו" זה למצא את החוט החזק

שיחרו את כל החרוזים היטב דהיינו לתפוס את מהלך התורה באופן שכולל את כל

הפרטים בלא שישאר פרט מיותר שכביכול אין בו צורך למהלך התורה. וזה השתדלתי

לעשות אחרי לימוד כל התורה בעיון כתבתי הקדמה לתורה שהכוונה בה לבד מביאורי

מושגים קשים להבנה, העיקר לעשות סיכום קצר שכולל את כל החרוזים ופושט את כל

הספיקות כפי שנתבררו בעיונים שבהערות. (אמנם כיון שאין ביהמ"ד בלא חידוש גם

בהקדמה נתחדשו דברים שלא תמיד העתקתי אותם להערות) (זו היתה כוונתי ועדיין אני מצפה

להצליח יותר)

דפי הליקוטי מוהר"ן בצורת הדף נלקחו מליקוטי מוהר"ן מהדורת תקפא שהיא גרסת מוהרנ"ת שהדפיס בביתו, מוגה בהשוואה לשאר מהדורות. ובתוספת מ"מ, השייך למכון אבן שתייה ועדין לא נדפס.

הערות אפשר להפנות למייל lezavotlaze@gmail.com

^א היכן שנזכר הריצ"ח הכוונה להרה"ג רבי יוסף צבי חשין שליט"א. (הריצ"ח כה 23) פירוש שהוא ביאור שאמר בתורה כה בדקה ה23. (הריצ"ח במדבר תשנ"ד) הפירוש שהוא ביאור שאמר בשיעור על הזוהר פיקודי שנאמר בשנת תשנ"ד פ' במדבר. הרבה יסודות וביאורים ששמעתי ממנו הבאתי ולא כולם ציינתי מחשש שלא לזה היתה כוונתו ובחלקם ציינתי שדברי הם ע"פ" מה ששמעתי ממנו דאוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר, והוא רחום יכפר עוון.

הודעה

כל הביאורים הם בדרך אפשר והצעה בלבד, כי מי יודע עומק כוונתו ובפרט אנו והלוואי שגם כמה שכיוון למדרגתי לא שבשתי, ורק כיון שצויה לעיין ולחדש בתורתו אנו מקיימין דבריו על פי שכל הפשוט שלנו וכדברי מוהרנ"ת הנוקבים שכל מה שמקבל מרבו צריך לידע שיעדין אינו יודע כלל, כי כפלים לתושיה, כי מאד עמקו מחשבותיו, פי דבריו הם כמעין הנובע והם בחינת מים עמקים עצה בלב איש. וצריכין בכל פעם לעיין היטב בדבריו הקדושים ולחזור ולשאב מהם עצות נפלאות באופן שיוכל להציל את עצמו ממשטף מים רבים של זה העולם. וכל מה שיעדע ויוציא מדבריו צריך לידע ולהבין ולהאמין שיעדין אינו יודע כלל עד היכן מגיעים עמקות דבריו העמקים מני יום וכו'. רק במה שהרשה יכול להתבונן מהם עצות לעבודתו יתברך כפי מדרגתו, אבל עצם תורתו ואפלו שיהותיו הקדושות אי אפשר להשיג בשום אופן וכמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה, הרבה למדתי מרבותי ולא חסרתי מהם אלא וכו'. ע"ל

ועיקר כוונת החיבור הזה הוא לבאר הפשט באופן שכל אחד יוכל ללמוד ולעורר קושיות ללימוד בעיון ולפתוח את המראה מקומות להקל על הלימוד בעיון. ולרגע לא שכחתי את אנשי החריפים שאם יעינינו בזה מסתמא יהיו להם הרבה הערות, והרבה חרושים עמלתי שעות רבות להבין ולחדש מסתמא אצלם הוא דבר פשוט שמיד עלו עליו. כל מעלתי עליהם היא רק הסבלנות לעמול ולטרוח הרבה שעות עמ"ל להגיש כשלהן ערוך את הדברים להקל על הרוצה ללמוד בעיון, כיון שלא מצאתי אחר שעשה זאת.

התנצלות

אמנם מעט בברסלב העיון לפרסם חידושיהם חלקם כדי לא להיקרא בעל המחבר וכיו"ב תארי כבוד

וחלקם כנראה מחשש שלא יצאו חובת הזהרת רבינו בתורה כא אות ח' שאין לדרוש לרבים אלא דברים המבוררים לו כאחותו שאסורה לו כמבואר בשבת קמה, ואע"פ שהזהיר בתורה סא' (סוף אות ה') שכ"א חייב להאמין בחשיבות חרושיו, מסתמא כוונתו להאמין אבל לא לדרוש ולפרסם. אבל כיון שאמר אני חדש מלא ישן ולא ידוע שבזה דווקא יצא לחדש ולחלוק על מפרשים רבים שהאריכו בחיוב כתיבת חידושים עיין מהרש"א ב"ב י: שעל זה אחז"ל פסחים נ. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ובספר חסידים אות תקל מי שגילה לו הקב"ה דבר, ואינו כותבה ויכול לכתוב, הרי גזול מי שגילה לו, כי לא גלה לו אלא לכתוב, דכתיב (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, וכתיב (משלי ה טז) יפוצו מעינותיך חוצה, וזה שכתוב (קהלת יב יד) יביא במשפט על כל נעלם, שגורם שנעלם, אם טוב שגילה לו אם רע, שאינה כותבה: ובביאור ברית עולם להחיד"א שם. הוסיף בשם ספר לב אריה שכתב בהקדמתו משם רז"ל שבזמן שבינת המקדש קיים כשאדם מקריב קרבן מתכפר לו וכשאדם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש הכתיבה זו עולה לו במקום קרבן. ובה פ"י הרב הנ"ל את הכתוב זבח ומנחה לא חפצת וכו' עולה וחטאה לא שאלת או אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי שיעלה במקום קרבן. עוד עי"ש בשם ספר רבינו אפרים על התורה כתב יד פרשת כי תשא שכתב משם רבי אליעזר מגרמיזא ז"ל שכל מי שמגלין לו רזי תורה מן השמים ואינו כותבו עתיד ליתן את הדין עכ"ל. ועיין שפתי כהן למוה"ר מרדכי הכהן מגורי הארז"ל בהקדמת ספרו בזה"ל "ניתנה רשות למי שחננו ה' קצת דעה וחכמה ובינה לבאר ולפרש מה שקבלה נשמתו בסניי ואם לא יכתבם נראה לי שהוא נענש כמו הנביא שהוא כובש נבואתו שחייב מיתה. ועיין בספר מחשבות חרוץ לר' צדוק הכהן אות טו שכתב שיש גם חיוב לפרסם כי שמא יש בדבריו איזה חידוש השייך לחלקו ולא נגלה לשום אדם והוא לכך נוצר גלותו בעולם, ואם לא, ח"ו יצטרך להתגלגל.

עוד עיין בספר קהילות יעקב זי"ע שכתב בהקדמת ספרו בשם ספר תורת גיטין מאמר הקדמון שדבר טוב אחד בספר מציל על הספר כולו. עכ"ל. לכן אולי ע"י הודעה והתנצלות הנ"ל אפשר כן לפרסם איזה חרושים גם לפחותים כמונו, ואנו תקווה שעכ"פ דבר טוב אחד יש גם בחיבור זה ויציל על הספר כולו.

ואע"פ שהרמב"ם מזהיר באגרות קדש מאמר קדוש ה' שלפני שדורש לרבים יחזור ד"פ אבל מה שכותב צריך לחזור אלף פעמים, מסתמא הכוונה להוראה למעשה ואע"פ שבודאי בדברי רבינו יש הוראה בקיום עצותיו ועניני השקפה למעשה, מסתמא בדרך לימוד מותר דאל"כ לא שבקת חי. ומסתמא גם הזהרת רבינו הנ"ל אפשר לפרש כך.

עכ"פ אם טעינו והזהרתם היא בכל עניין, אולי ראוי לכנות את הביאור חברותא, כי חברותא דרכו לומר גם את ספקותיו ולא רק דברים המבוררים כאחותו שאסורה.

עוד עניין חתימת שם המחבר היא סוגיא בפ"ע עיין ספר חסידים שסו שחכמים ראשונים נמנעו כדי שלא להנות מהתורה ועיין שם סימן ח' שרשב"ג מ"י הורגי מלכות תלה בזה סיבת הריגתו עוד עי"ש סימן פד שמנכין לו מזכויותיו, אמנם יש מקשים א"כ מאי משמאלא עושר וכבוד. מאידך רובא דעלמא נהגו כן לציין שמם ונ"ל הטעם או שצויין ע"י תלמידיהם או שכל היחס לפירוש הוא כפי גדולת המחבר בחכמה ויר"ש לכן חששו שאם לא יצינו שמם לא ינהגו כבוד ראש בדבריהם.

לעורר על חשיבות העיון בתורה של רבינו

עיין חיי מוהר"ן סימן שמו שאמר שטוב לקבוע לעצמו שני שעורים ללמוד ספריי הקדושים, שעור אחר פשוט ללמוד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בעל-פה, ושעור אחר ללמוד בעיון גדול. פי יש עמקות גדול ונפלא בספריי. ועיין במקום אחר מה מענין עצם העמקות הגדול שיש בתורתו הקדושה והנוראה מאד עד אין סוף ואין תכלית:

ועיין תורה קה תנינא שהעיון בתורתו מסוגל לבטל הרהורים רעים כי הם באים מהמדמה ועיין ככבי אור חכמה ובינה אות לו לבאר דברי רבינו בסוף תורה כה שצריך לקרא שם חדש ליהצ"ר דהיינו מדמה. הטעם כי המדמה הוא מדרגה שמינית ביצה"ר שנתחדשה כנגד התורה של רבינו ולפ"ז דווקא תורת רבינו מסוגל ביותר להכניע ולתקן את המדמה.

ועיין חיי"מ סימן תקכ"א – שרבינו אמר כבר נתתי לכם כח המדמה כשר וטוב וכו'.

ועיין באה"ל נד אות ד' – שהכוונה בעיקר לתורה נד שבה המשך לאנשיו ובעיקר למוהרנ"ת מדמה זך וברור. ועי"ש אות ו' שכל אחד כפי התכללותו בו ובתורתו כן יזכה. (וכיצד ההתכללות בתורתו עיין בסוף תורה פו תנינא מש"כ רבינו דהיינו לעיין באותו מאמר ולזכות להבין בו ולעשות עמו איזה עבודה בעבודה"ש) ועיין תורה ח' תנינא אות ז' שעיקר האמונה תלויה בברור המדמה ועי"ש אות ח' שעי"כ צריך מאד לחפש ולבקש מאד צדיק כזה שיכול להמשיך מדמה מבורר לאנשיו.

עוד עיין תורה עב תנינא שע"י הסתכלות בצדיק והצדיק בו זוכין להתנוצצות המחזין ולשפלות (שרק היא תקום בתחית המתים) ולגדולה כפי מדרגת מוחו. ועיין בפל"ח שם אות ב' וד' עפ"י לק"ה תפלין ו' בו שגם ע"י לימוד ספרו מתקיים כל זה עפ"י המבואר בתורה קצב שפניו ושכלו של הצדיק נמצא בספרו.

ועיין ככבי אור שיחות וספורים אות מג הובא בחכמה ותבונה סימן ב' אות טז – שרבינו שאל את רבי אהרן תלמידו שהיה הרב של ברסלב למה לא תקח את ספרי ותעיין בו היטב עד שיעלה על דעתך איזה קשיא ואח"כ תוסיף ותעיין בו עד שתבין ותדע את התירוץ שע"ז.

ידועים דברי רבינו שכינה בשם אפיקורס את אותם שאמרו שתורתו גבוהה מדאי. ונראה פשוט כוונתו בזה שאין אחד שלא יכול למצא תועלת בספרו. וא"א לומר שהכוונה שכל אחד יש כמה תורות שמתאימות לו שהרי לא אמר זאת על ספרו אלא על תורתו קודם שנעשו לספר א"כ בכל תורה בלקוטי מוהר"ן יכול כל אחד בכל מדרגת הבנה למצא איזה תועלת נצחית ואמנם לכאורה צריך לומר זאת גם על כל חלק מתורה אבל בזה צ"ע. עכ"פ לפ"ז צריך זהירות גדולה וכל אחד לבחון עצמו אולי ח"ו הוא מאותם אלה שמכונים בפי רבינו אפיקורס. ואם תקשה שרבי אברהם בן נחמן אמר בככבי אור שרק עשרת אלפים שנה אחרי התחיה אולי יבין קצת בספר, פשוט שכל כוונתו להבין כפי שהבין זאת רבינו דהיינו את כל עומק דברי רבינו וזה ודאי לא שייך לנו.

מי שיש לו קצת הרגשה בלקוטי מוהר"ן רואה בחוש שהספר לא נכתב לגאונים, ולא לירודעי קבלה, ולא לירודעי כל התורה כולה, אלא לכל אדם כפשוטו ממש ורואים בחוש שאדם פשוט יכול להתעורר מהספר של רבינו יותר מגאונים גדולים. ויש גאונים גדולים ואפילו כאלה שכותבים פירושים על הספר אעפ"כ רואים בחוש שאין להם את ההרגשה והמסר של רבינו שמקבל חסיד פשוט של רבינו, כי הספר הזה צריך רק ביטול לרבינו זה הכל, וכמו כשיש ביטול אזי ככל שהוא בעל כשרון ויותר בקי בספרים גם מוצא בו יותר טעם ועומק.

חברותא
ללימוד עיון
בספה"ק
ליקוטי מוהר"ן

דף נה: נו:

תורה מז

תורה אור
משלי ב (ו) כי ידוך ימן
קחקה מפיו דעת ותבונה:

תורה מו
יזאל ב (כו) ואכלתם אכול
ושבעו והחלתם את שם יקון
אלהים אשר עשה עמכם
למען לא יבשו עמי
לעולם:

תהלים יב (ט) סביב רשעים
יתהלכון כרם ולות לבני
אדם:

דברים עקב י (יז) כי יקון
אלהים הוא אלהי האלהים
ואדני האדנים האל הגדול
הגבר והגורא אשר לא ישא
פנים ולא יקח שחד:

במדבר ו (כו) ישא יקון
קניו אלף ויחם לך שלום:

דברים עקב ה (י) ואכלת
ושבעת ויבנת את יקון
אלהיך על הארץ הטבה אשר
ימן לך:

דברים וילך לא (יז) והיה
אפי בו כיום היום ויבנותים
והוסרת פני מים והיה
לאכל ויפצהו רעות רבות

והיה ואמר ביום היום הלא
על כי אין אלהי בקרבי
קצאני הרעות הלה:

שמות כי תשא (ו) ויעבר
יקון על פני ויבא יקון
יקון אל רחום ויחן ארץ
אפים ורב חסד ואמת:

מיכה ו (כ) תמן אמת ליעקב
חסד לאברהם אשר נשבעת
לאבתיו מימי קדם:

יהוהאל כד (ז) האנן הם
מתים אבל לא נעשה פארם
תבוס עליו ויגלו ויבא יקון

בראשית ו (א) וישב
יעקב בארץ מגורי אביו
בארץ מצרים:

ישעיהו לח (א) ואתה לא
אראה לה יה בארץ חיים
לא אביש אדם עוד ישעיהו
ישעיהו:

ישעיהו לח (טו) ואתה עליהם
יהו וילך בן חיי רוחו
והחליטו ויחיהו:

דברים עקב ח (ט) ארץ אשר
לא בטפנות תאכל בה לחם
לא תחסר כל בה ארץ אשר
אבניה ברזל ושמיריה מתבט
נחשת:

במדבר שלח יג (ב) ויציאו
דבת הארץ אשר פרו אתה
אל בני ישראל לאמר הארץ
אשר עברנו בה חמורה אתה
ארץ אכלת יושביה הוא וכל
העם אשר ראינו בתוכה
אנשי מדות:

שמות משפטים כב (כו) כי
הוא כמותה כמותו לבדה הוא
שקלתו לערו בפה ישעיהו
ישעיהו אלי וישעיהו
כי תנו אנכי:

דברים עקב יא (טו) ונתתי
עשב שדון לבהמתך ואכלת
ושבעת:

בראשית ויחי מט (כא)
בפלי אלה שלחה הנתן
אביר שפר:

קחלת ט (ט) ראה חיים עם
אשר אשר אהבתך כל ימי חיי
הבדל אשר נתן לך תחת
השמש כל ימי הבלך כי הוא
חלקך חיים ובעמלך אשר
אתה עמל תחת השמש:

ישעיהו ח (יז) כי הגני בורא
שמימי ויבצל ידך וישעיהו
ולא תתקנה הראשונות ולא
תעלינה על לב:

ישעיהו נה (טו) ואשים דגרי
בפיך וביצל ידך פסיתוך
לנעט לציון ארץ
ולאמר לציון עמי אמת: ס

נה: ליקוטי

הוא התגלות המוחין, כמ"ש מפיו דעת ותבונה (משלי ב):

מוז [א] (ויאל ב) **ואכלתם אכול ושבעו והחלתם**

וכו'. מי שהוא משוקע בתאוות אכילה [א], בידוע שהוא

רחוק מאמת, ובידוע שדינים שורין עליו, גם זה סימן על דלות,

גם יבוא לידי ביונות ובושות [א], כמ"ש (תהלים יב) **כרום**

זולת לבני אדם, כיון שצורך אדם לבריות נשתנה פניו ככרום

(ברכות ו' ע"ב): ודע מי שהוא משכר תאוות אכילה, הקב"ה

עושה על ידו מופתים [א]: **כי אמרו חז"ל** (ברכות ד' ע"ב) [א]

כתיב [א] **אשר לא ישא פנים**, וכתיב [א] **ישא ד' פניו אליך**, אמר

הקב"ה איך לא ישא להם פנים, אני אמרתי [א] **ואכלת ושבעת**

וברכת, והם מדקדקין על עצמן בכיות ובכביצה [א]. נמצא

שנשיאות פנים הוא ע"י שיבור תאוות אכילה. וזה פ' (דברים

לא) **והסתרתני פני והיה לאכול**, פ' ע"י תאוות אכילה הוא

מסתיר פנים [א]: והארת הפנים הוא תיקון **ואמת** [א], כח' **בחי**

יעקב, כמ"ש (מיכה ז') **תתן אמת ליעקב**. והוא כח' תפילין, כי

יעקב הוא תפארת, כלליות הגונוני, כח' תפילין הנקראים פאר,

כמ"ש (יהוהאל כד) **פארך בבוש** [א]: ועיקר עשירות בא מאמת

[א], כמ"ש חז"ל (שבת קד) קושטא קאי, ואמרו חז"ל (פסחים

קיט) **ואת היקום אשר ברגליהם** [א] זה ממונו, שעליו קאי:

וזוה שאמרו חז"ל (ברכות כד.) **והיו הייך תלואים** [א] זה

התולה תפילין, גם אמרו (מנחות קג:) זה הקונה תבואה מן

השוק [א], היינו שהדלות בא ע"י פגם התפילין, ע"י פגם של

אמת:

וארץ ישראל שעיקר קבלתה מבחי' יעקב, כמ"ש

(בראשית יז) **וישב יעקב בארץ**, בשביל זה נקראת [א] **ארץ**

החיים [א], כי תפילין נקראים חיים, כמ"ש (ישעיהו לח) **ח'**

עליהם יהיו [א]: וזה שבחה **אשר לא במספנות תאכל בה לחם**

(דברים ח') כי לפעמים אדם אוכל לחם מהמת עניות, ולא

מהמת חסרון תאוה לתענוגים אחרים, אבל אם היה לו שאר

מאכלים, לא היה אוכל לחם לבד, וזה שבח א"י, שלא מהמת

עניות תאכל לחם, אלא מהמת שיבור וביטול תאוות אכילה.

כי היא מקבלת הארה והשפעה מבחי' תפילין, מבחי' יעקב,

מבחי' אמת, שמשם בא עשירות. נמצא מה שתאכל לחם לבד,

לא מהמת מסכנות, אלא מהמת שיבור תאוות אכילה: וזה

פ' (במדבר יג) **ארץ אוכלת יושביה**, פ' שהיא מקבלת

שפעה מבחי' יעקב, כ"ש **וישב יעקב בארץ**: **וזוה פ' כי**

כחיה שמלתו לעורו [א] דא עור של תפילין (תיקונים תיקון סט

דף צא ע"ב) [א] שבה נכנס כח' תפילין: **לכאורה** אין

לזה פירוש, מה חיבור יש לענין זה למ"ש למעלה. אך נראה

כוונתו חק', כי למעלה מבואר שע"י תפילין שהוא כח' אמת

כח' יעקב שזוכין ע"י שבירת תאוות אכילה, ע"י ניצולין

מדלות ועניות כנ"ל, וזהו מה שהביא מקרא זה, **כי היא**

שמלתו וכו' לענין זה, פ' כי מקרא זה נאמר על העני והאביון

ואכלתם אכול ושבעו מו

מוהר"ן

כי היא כמותה לבדה היא שמלתו לעורו, ומרמו על עניות

השכינה בגלותא שמשם עיקר העניות של ישראל בגלות,

כמבואר בתיקונים [א], וזהו כי היא כמותה וכו' היא שמלתו

לעורו דא תפילין, היינו שהתפילין הם עיקר השמלה המגנת

על עניית השכינה וכנס"י, כי תפילין מבטלין הדלות [א], כי

עיקר השפע והעשירות נמשך ע"י בחי' יעקב שהוא בחי' אמת

כח' תפילין. כך נ"ל לפרש: **וזוה פ' (דברים יא) ונתתי עשב**,

דא ע"ב שין (תיקון נא [א]) **פ' (דברים יא) ונתתי עשב**,

לבהמתך, כשתשדד [א] את הבהמות, או יתגלה כלליות

הגונוני, כמ"ש **ישא ד' פניו אליך**:

וכשפוגם באמת, בכלליות הגונוני, אזי נעשה מכלליות

הגונוני בושח, ובא עליו בושח [א], היינו עניות כמו שכתוב [א]

כרום זולת לבני אדם נשתנה פניו לכמה גונוני ככרום [א]:

ואנחנו בני ישראל מקבלין השפע דרך ארץ ישראל [א].

ושפע ארץ ישראל היא הארת פני יעקב, הארת התפילין.

ובשביל זה כתיב בה [א] (בראשית מט) **הנותן אמרי שפר**, כי

שפר זה בחי' פאר, כח' תפילין, היינו שהיא נותנת לנו אתיות

הארה שקבלה מתפילין: **וזוה פירוש** (קהלת ט') **ראה חיים**

עם אשה, הנותן אמרי שפר ר"ת אשה, וזה ראה חיים

דייקא, כי תפילין נקראים חיים. וזה נפתלי אילה שלוחה וכו'

נפתלי אותיות **לתפילין**:

וכשאנו אוכלים שפע אמת הבא דרך ארץ ישראל, ואחר כך

אנו מדברים הלולו של הקב"ה בזה הכח, אזי נעשה **שמים**

וציון עמי אתה [א] אל תקרי עמי אלא עמי בשותפי וכו'. כי

שמים החדש נעשה ע"י הארת פני יעקב, והארץ החדשה

נעשה ע"י ארץ ישראל, שהולכת השפע דרך ארץ ישראל,

נמצא שברא עכשיו שמים ומזלות אחרים, נמצא שמשנה

הטבע שהיה מוטבע במזלות הראשונים, כי עכשיו נעשה

מזלות חדשים. נמצא שע"י שיבור תאוות אכילה נעשה

מופתים ופלאות:

גם זאת התורה כתבת מתחילה בעצמי, ונמצאו בה כמה

דברים מבוארים יותר. גם סיום פ' המקרא **ואכלתם**, נחסר כאן

בלשונו הקדוש, ומה שחסר זה גילה זה וכו', ע"כ העתקתי גם

נוסחא זאת שכתבתי בעצמי [א], וזהו:

ואכלתם אכול ושבעו והחלתם את שם ה' אלקיכם וכו' [א]

כי מי שיצא מתאוות אכילה יכול להיות איש מופת, ומי שהוא

משוקע בתאוות אכילה סימן שהוא שקרן. וכן אפילו איש צדיק

שכבר יצא מהתאוה ונפל ממדרגתו^ה ונפל לתאוות אכילה,

סימן שיצא שקר מפיו [א]. וכן מורה גם כן שיש דין עליו

למעלה, וגם הוא סימן עניות: **והענין** דהנה כתיב [א]

ואכלת ושבעת וברכת, ולכאורה מזה מענת היצוה"ר לאכול

¹ שמות לו' ועיין זוהר ח"ג דף קעה.

² ועיין לעיל תורה כג את א (דף לה.) תורה

³ לא את ט' ותורה מז ותורה סו את ג ותורה

⁴ קצב. ועיין לקמן לשון מוהר"ת" וזהו

⁵ נשיאות פנים הוא בחי' אמת כמבואר בכוננות

⁶ ע"י ג' מרות אמת הוא הארת פנים.

⁷ ע"י עיני ברכות יא. [א]: וסו: סוכה כה: ורש"י

⁸ ותרגום על חוקאל שם ובעה"ט שמות יג י

⁹ מדוש שלט סוף שמות יג. וכן ועוד הרבה

¹⁰ בזהו ותקונים

¹¹ ע"י סוף תורה כג שמות מוהר"ת שם

¹² ד' בדרים א' ו

¹³ ו' בדרים כה סו

¹⁴ ס' וזו גרסת רש"י דברים כה סו (ואולי הוא

¹⁵ פיוט לשון לנביא הגוי' כי לא נמצא נוסח כמו דנקדוקי

¹⁶ סופרים וכן ואל כמדת) אבל גרסת הגמ' זו

¹⁷ הלווקה תבואה משנה לשנה ופרש"י שאין לו

¹⁸ לקדקק לרודע ואינו יודע אם יהיו לו מנות

¹⁹ לקנות בשנה הבאה. והפסל לויט' סך סכסי

²⁰ שגמית לוקח חטאה לעמו ולפסול ולא ידע אלל

²¹ שגמרת כעני כעני כעני אפסך שמואל קת יותק מפעם

²² כעני. ועיין לקמן נוסח מוהר"ת שצנע"פ אמר

²³ כעני שמואל ככל סו

²⁴ "ישעיהו לו' את תהלים קמב ו' איוב כה יג

²⁵ "וזהו ויקרא מזה: [וזהו דף לך צה:

²⁶ תרומה קט: וקוט. ופרשת נה: סו. וזהו

²⁷ ח"א קצב. קטו.]

¹ עיין מנחות מד: [לקמן מוהר"ת

² בלשוננו ציין לשם]

³ מתנדב - תאות

⁴ בתקפא - (במדבר כג) ובתשכט תוקן

⁵ בתור-ד' הוא (בפסוק כתיב הוא וקרי היא)

⁶ שמות כב כו

⁷ בדפים שלנו דף ק: ועיין שם גם דף נה:

⁸ לעורו דא משבא דחייא דאתמר בהון ויעש

⁹ ה"א לאדם ואשתו תבנות עור וילבישם.

¹⁰ וע"י סוף קמב סוף ע"א

¹¹ בראש מוהר"ת בתקפא

¹² בתור-ד' הוא

¹³ תיקונים הג"ל דף קמב. ודף ק:

¹⁴ כ"ע אל כסורו לעורו הס התפילין מנוע כול

¹⁵ עני והכ"לית הייך שמזוכר בחי' למה שנמלכת

¹⁶ בעוקב בחי' קצק על תפילין שכתבי' זו האור

¹⁷ מועט ולבני עיין לקומו מזה לויט' ע"י כו.

¹⁸ דף פ סוף ע"ב

¹⁹ * וזהו בראשית כה: (מוהר"ת ציינו

²⁰ לקמן בלשוננו)

²¹ דף גג.)

²² שין שמאלית עיין לעיל ריש תורה לט

²³ עיין זוהר אמור דף פט: ובתיקון נח

²⁴ דף צב:]

²⁵ תהלים יב ט' וע"ש מצודות ולות לשון

²⁶ וזלל

¹ ברכות ו: ד"ה עוף אחד יש בכרכי הים

² כ"ע כתיב כעני אמר זאת כח"ל. ועיין תוכה סוף

³ לוח 3' מוקס ששקל יושכן אפילו כח"ל נחמקס

⁴ צבתי לויט' דל"י

⁵ בה דיינו בא"י וכמבואר שם בפרש"י

⁶ עפ"י התרגום על אילה שלוחה תנות אמרי

⁷ שפר ועיין עוד לקמן בלשון מוהר"ת.

⁸ ומבואר בתרגום הג"ל וכן לקמן בדברי רבינו

⁹ שהאמרי שפר מכת אכילת פירות הארץ ועיין

¹⁰ טור או"ח סימן רח מה שכתב בשם ספר

¹¹ המצוה על נוסח ברכת מעין שלש והעלינו

¹² לתוכה לאכול ויע"ש תמיחה ב"ח

¹³ ומש"כ בזה האילתו רבה.

¹⁴ תחילת פסוק הג"ל הנותן אמרי שפר

¹⁵ בראשית מט כא

¹⁶ בתור-ד' תפילין

¹⁷ ישעיהו סו יז

¹⁸ ישעיהו נט כו

¹⁹ מוהר"ת בתקפא

²⁰ והיא נוסחת הדפדרי אבל לשון רבינו אינו

²¹ בדפדרי

²² יואל ב' כו

²³ בתור-ד' מתודרגותו

²⁴ הקרי קסל לתאוה וכעין זה כספס המדות

²⁵ (חמ"ח) מוח פיו על הסקן נעשה הליטרי.

²⁶ * דברים ח' ה'

ולשבוע למלאות נפשו ואח"כ לברך את ה'. אך באמת אמרו רז"ל (ברכות ד' ע"ב) כתיב [א] **אשר לא ישא פנים** וכתיב [ב] **ישא ה' פניו אליך וכו'** וכי לא ישא פנים וכו' שאני אמרתי [ג] **ואכלת ושבעת וברכת** והן מדקדקין על עצמן מכזית ועד כביצה. וזהו רמז נפלא אם ישראל מדקדקין לבלי לאכול הרבה רק מכזית [ד] ועד כביצה אזי הם בבחי' **ישא ה' פניו**, ואז יש נשיאות פנים. אך להיפך ח"ו מכלל הן וכו' [ה]. כי כאשר הם משוקעים בתאוות אכילה אזי הסתרת פנים הם ושלום. וזהו, (דברים לא) **והסתרתני פני וחי' לאכול**, כלומר, אם הם משוקעים בתאוות אכילה, אזי **והסתרתני פני** הם ושלום: **והנה** נשיאות פנים הוא בחינות אמת, כמבואר בכוונות על י"ג מדות, תיקון אמת הוא הארת פנים. וזהו שאמרנו, כי המשוקע באכילה הוא רחוק מאמת, כי הוא בהסתרת פנים שהוא מדת אמת כניל: **והנה** כל העולם כולו ניוון משפע של ארץ ישראל כידוע [ו]. וארץ ישראל בעצמו מקבל השפע מן אמת, שהוא מדת יעקב, כנאמר (מיכה ז') **תתן אמת ליעקב**, והוא מדת תפארת שהוא כללות הגוונים, והוא בחינות שמים, אש ומים, שהוא גם כן כללות הגוונים; וזה מרומז בתורה (כמדבר יג), **ארץ אוכלת יושביה**, דקשה הן אמת שהמרגלים הוציאו שקר מפיהם, אך איך נכתב שקר שלהם בתורה שהיא אמת [ז], ובהכרח שבדברים הללו נרמז בהם דבר אמת, ויש לרמז הני"ל, **ארץ אוכלת**, כלומר שאכילתה והשפעתה, הוא מבחינות **יושביה**, שהוא בחינות **וישב יעקב**, שהוא מדת אמת כניל: והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים פאר, שהוא מדת יעקב: ועל כן נקראת ארץ ישראל **אילה שלוחה הנותן אמרי שפר** כמו שדרשו רז"ל [ח], כלומר ארץ ישראל היא אילה שלוחה לבשל פירותיה, והשפעתה הוא ממדת אמת, שהוא בחינות תפארת, בחינות תפילין, והיינו הנותן אמרי שפר, כי שפר הוא לשון פאר, שהוא בחי' תפילין: ויש לרמז **נפתלי** הוא אותיות **תפילין**: **ועל זה יש לרמז גם כן** (קהלת ט') **ראה חיים עם האשה**, כי **אש"ה** ר"ת הנותן אמרי שפר, והיינו **ראה חיים**, כי תפילין נקראין חיים, כמו שאמרו רז"ל (מנחות מ"ד): **ה' עליהם יחיו** [ט] דדרשו על תפילין, כי בתפילין נאמר [י] **וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו'** (ברכות ו'), והיינו **ראה חיים** שהוא תפילין, **עם האשה**, ר"ת הנותן אמרי שפר, שהוא גם כן בחינות תפילין כניל: **וזהו** (דברים ח') **ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם**, כלומר ארץ, שהוא בחינות אמת, ואז הוא בבחינות הארת פנים, ואינו בוחר בתפנוקים, ועל כן **לא במסכנות** מחמת דלות ועניות, **תאכל בה לחם** ולא שאר מעדנים, רק מחמת שהוא בבחינות אמת, והוא מופשט מתאוות אכילה, ואינו בוחר רק בלחם

לאכול: ועל כן נקראת ארץ ישראל **ארץ החיים**, כי השפעתה ממדת יעקב שנאמר עליו יעקב אבינו לא מת (תענית ה:); והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים חיים: **נמצא**, כי האוחז במדת אמת, אזי פרנסתו ברווח, כי ההשפעה ממדת אמת כניל. וזה רמז (שבת קד) קושטא קאי, כי רז"ל דרשו (פסחים קיט) על פסוק **ואת כל היקום וכו'** זה ממונו של אדם שמעמידו וכו'. וזהו קושטא, האוחז במדת אמת, אזי קאי, זה ממונו שמעמידו על רגליו, ופרנסתו ברווח. אך שקרא לא קאי [י"א], כי הוא בהסרת פנים שהוא בחינות אמת: **ועל כן** על כל צרה שלא תבא [י"ב] גזרין תענית [י"ג], כי מאחר שישראל נתונים בצרה, הם בבחינות הסתרת פנים, בחינות דינים, ועל כן גזרין תענית לשבר תאוות אכילה, ואזי יהיה בחינות הארות ונשיאות פנים שהוא בחינות המתקת וכימול הדינים כניל, וכי לא ישא פנים שהן מדקדקין וכו': **ובזה** תבין נפלאות בדברי רז"ל שדרשו (ברכות כד) על פסוק **והיו חייך תלואים** זה התולה תפיליו, גם אמרו (מנחות קג ע"ב) זה הקונה מן הפלטר [י"ד], זהו שאמרנו, כי אלו ואלו **דברי אלקים חיים** [י"ז], ושניהם דבר אחד, כי מאחר שהוא תולה תפיליו ופוגם בתפילין, שהוא מדת אמת, אזי הוא בהסתרת פנים, ונתמעט השפע שלו, ומוזנותיו מצומצמין, וצריך לקנות מן הפלטר: ועי"כ כתיב על ארץ ישראל (דברים יא) **תמיד עיני ה' אלקיך בה**, כי **דובר שקרים לא יכון לנגד עיני** (תהלים קא), אך ארץ ישראל היא **מדת אמת, תמיד עיני ה' בה וכו'**: **והנה** כשהצדיק **אוכל לשבוע נפשו** [י"ח], ולא מחמת תאוה הגשמיות, אזי הוא בבחי' נשיאות פנים, וניוון ממדת אמת. וכאשר בכח אכילה זו, עומד להודות ולהלל לה, אזי יוצאין ממנו דיבורי אמת, שהם בחי' יעקב, מדת תפארת, שהוא כללות הגוונים. והוא בחי' שמים, אש ומים. וג"כ בחי' א"י, שהשפעתה ג"כ ממדת יעקב כניל. ועי"כ בכח זה נעשה שותף להקב"ה לברוא שמים וארץ, שהם בכחי' אמת, כדיבוריו הקדושים שנובעים ויוצאים ממנו ג"כ בבחי' אמת כניל. וזהו שאמרנו למעלה, כי א"י היא **אילה שלוחה**, והיינו הנותן אמרי שפר, כי הניוון מבחינות ארץ ישראל, שהיא **אילה שלוחה**, שהיא בחינות אמת, אזי הנותן אמרי שפר, כלומר שנותנת מעצמה ומכחה אמרי שפר, לשון תפארת, שהם אמרי אמת. ועי"כ יוכל לברוא שמים וארץ שהם גם כן ממדת אמת כניל. ועליו נאמר (ישעיה נא) **ולאמר לציון עמי אתה**, א"ת עמי אלא עמי, מה אנא עבדי שמיא וארעא במלולא אף אתם כו' במלולא כניל [י"ט], כי בדברים **האמיתיים** יוכל לברוא שמים וארץ: (וזה **ולאמר לציון היינו ע"י אמרי אמת**

תורה אור
דברים עקב י (יז) כי יקון אלקים הוא אילי האלהים ואדני האדנים האל הגדול הגבר והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחן: במדבר ו (כו) וישא יקון קניו אלקי וישם ידך שלום: דברים עקב ח (י) ואלקת ושבעת וברכת את יקון אלקיך על הארץ השבה אשר נתן לך: דברים וילך לא (יז) ותרה אפי בו ביום הוא וצופתים והסתרי פני מהם ויהי לאכל וימצאו רעות רבות וצרות ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלקי בקרבי על אונותי רעות האלה: מיכה ז (כ) תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתיו מימי קדם: במדבר שלח יג (לב) ויציא דבר הארץ אשר תרו אמת אל בני ישראל לאמר הארץ אשר עברנו בה לתור אותה ארץ אכלת יושביה הוא וכל העם אשר ראינו בתוכה אנשי מדות: בראשית ושב לו (א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: בראשית וחי מט (כא) נפתלי אלה שלוחה הנותן אמרי שפר: קהלת ט (ט) ראה חיים עם אשר אשר אהבת קל ימי חיי הבלך אשר נתן לך תחת השמש כל ימי הבלך כי הוא חלקך במים ובצללך אשר אמת צלל תחת השמש: ישעיה לח (טז) אדני עליהם יחיו וילקו תתן חיי רוחי ותמליטני ונתתני: דברים כי תבוא בח (ו) וראו קל צפי הארץ כי שם ייך נקרא עליך וירא מפני: דברים עקב ח (ט) ארץ אשר לא בטמנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומגריה מתחב נחשת: ישעיה לח (יא) אמרתי לא אראה יי' בה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי תהל: דברים עקב יא (ו) ואשר עשה ידו ואלהים בני איליא בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת גמיהם ואת אלקיהם ואת כל היקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל: דברים כח (טז) והיו חייך תלאים לך פנגד יסודתך לילה ויוםם ולא תאמין במתי: דברים עקב יא (יב) ארץ אשר ייך אלקיך דרש אתה תמיד עיני ייך אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה: תהלים קא (ו) לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני: משלי יג (כה) צדיק אבל לשבע נפשו וצדקן רשעים תחסר: פ ישעיה גא (טז) ואשים דברי בפיך ובצל ידך כפיתוך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה:

^א דברים י' יז
^ב במדבר ו' כו
^ג דברים ח' י'
^ד וזהו ח"ב קנג:
^ה מכלל הן אתה שומע לאו עיני נדרים יא:
^ו מתורצו - אזי

^ז עיני תענית י'. וזהו ח"ב קנו: ח"א פד: קח:
^ח **עיני כעני זה בוזר בלק דף רח**. [ובשער הגלגלים אמצע הקדמה לו ד"ה עיני כלב]

^ט עיני פרש"י שם בבראשית מט כא ובראשית רבה צט יב תנומתו וחי יג ועיני כתובות קיב. ש"כ במשלה גם לצבי כמ"ש נחלת צבי ירמיהו ג

^י בתרלד ומתורצו - תפילין

^{יא} גם בדפדפ"ר ותולד- האשה, ומתורלו - אשה (כלשון הפסוק)

^{יב} ישעיהו לח טז

^{יג} * דברים כח

^{יד} גם בדפדפ"ר ותולד- האשה, ומתורלו - אשה

^{טו} בתרלד- זהו

^{טז} שבת קד טוף ע"א. ובריש איתות דר"ע שקר אין לו רגלים, וכן בע"ה שער יח פ"ה ושער לא פ"ב

^{יז} הוא בטוי בחול' בברייתא עיני תענית כב: וירושלמי פ"ג מ"ט וצ"ע אם זה לשון תפילה שלא תבוא הצרה או הכוונה עד שלא תבוא הצרה אליהם היו גזורים כמבואר במשנת רבי אליעזר פרשה יב (עמ' 228 מהדורת ענלאו ניו יורק תרצד)

^{יח} משנת רבי אליעזר פרשה טו (עמ' 284) וכן מצינו באבותינו הראשונים, כשהיו הצרות מגיעות אותן, היו גזרין תענית ועושין תשובה, והקב"ה עונה את תפלתן.

^ט עי"ש בגמ' שהקונה מהפלטר נדרש על המשך הפסוק ולא על יהיו חייך תלויים. אבל מצאתי לשון רבינו זה בכמה ספרים כגון באר מים חיים ויצא כח כ'. (ע"ש בגמ' שהפסוק כולו נדקש כו' תללית ישא כולו אמת לשנה ואמלע כולו כל ע"ש וסיפא כולו כל יום. וביטול לעיל ככה נקט קונה תבואה מן האוק כעין הגמ' אבל בעל פה נקט פלטר שזואו ככל יום להיט שפסם מאלו בתפילין)
^כ בטוי של ח"ל כגון בערובין יג: וגישין ו: מלשה"כ ירמיהו כג לו. ועיני בעש"ט עה"ת בראשית אות נג.
^{כא} משלי יג כה
^{כב} * בהקדמת הוזהר דף ה.
^{כג} מתורצו- האמיתיים

כתיבות, הם כה²² אתון עובדא דבראשית, שבהם נברא העולם. ועשרה מאמרות שבהם נברא העולם [כ²³], מקבלין כה כ²⁴מכה אתון אלו [כ²⁵]. והדיבורים שאדם מדבר בכה, הם עצמן הדיבורים של הקב"ה. וזה בחי' (ישעיה נא) **ואשים דברי בפיך**, כי הם עצמם דבר ה' והם **כח מעשיו** [כ²⁶]. והמאמרות שבהם נברא העולם, הם בחי' חסד, כמ"ש (תהלים פט) **כי אמרתי עולם חסד יבנה**, והחסד הוא בחי' סוכה, בחי' חיבוק. וזה **ואשים דברי בפיך**, או **ובצל ידי כפיתיד**, שהיא בחי' סוכה, שהיא בחי' צל יד, חיבוק יד ימין (וזהו פנחס ריד: [כ²⁷]): **אבל** הדיבורים שאינם דיבורים קדושים, אזי גורם שנתעורר סוכת נוצרים [כ²⁸], סוכת עכו"ם, כמ"ש (תהלים קמד) **אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר**, שהוא חיבוק דס"א. וז"פ (שם לא) **תצפנם כסוכה מריב לשונות**. כי כשלושנות של עכו"ם גוברים ח"ו, אזי השכינה היא ריב עם קוב"ה. כמ"ש בתיקונים (תי' כא דף מד ע"ב [כ²⁹]) **שמעו הרים ריב** [כ³⁰], דאיהו ריב על כנהא בגלותא. כי בא"י איהו רבי (שם ד' מה ע"ב [כ³¹]), שנתהפך אתון ריב ונעשה רבי. ועיקר א"י ע"י כח מעשיו, כמ"ש (תהלים קיא) **כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים**, אבל כשכח הזה, היינו בחי' סוכה נפגם, אזי גוברים או"ה, גובר ימין שקר, ונעשה מרכי ריב, אזי איהו ריב על פנ"הא, שגלו משלחן אביהם [כ³²] ומארצם יצאו [כ³³]: **ובשביל זה**, סוכה, היינו תפלה בכה, היא³⁴ סגולה לבנים: **ובשביל זה** תיקף אחר סוכות, שמיני עצרת, שהנוקבא עוצרת וקולטת המיפה שלא תפיל³⁵ (כמבואר בפע"ח בסופו ככוונות שמיני עצרת). וזה בחי' **תסוכיני בבטן אמי**, היינו בחי' סוכה נעשה בחי' עיבור. ובשביל זה **ותתפלל חנה על ה'** (שמואל א' א'), על דייקא [כ³⁶], שהיא בחי' סוכה: גם א"י סגולה לבנים, כשארז"ל (ר"ה יו ע"ב) **לך לך מארצך** [כ³⁷] ושם תזכה לבנים, כי נחלת ה' **בנים** (תהלים קכז), וזה מחמת **שכר פרי הבטן** [כ³⁸], שכר סוכה, בחי' **תסוכיני בבטן אמי**. כי עיקר א"י, הוא על ידי כח מעשיו, כמ"ש **כח מעשיו וכו' לתת להם נחלת וכו'** [כ³⁹]. וכח הזה הוא בחי' סוכה, **כל עצמותי תאמרנה**, בחי' **בגידים ועצמות תסוכיני**. בחי' **ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתיד** [כ⁴⁰]: **וזה** בחי' (מיכה ו') **הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט**, זה הדין (כשדרז"ל מכות נד), בחי' **שמאלו תחת לראשי** [כ⁴¹], **ואהבת חסד** [כ⁴²], זה בחינות חסדים הפנימים [כ⁴³], **והצנע לכת** [כ⁴⁴], זה בחינות מקיפים, בחי' סוכה, כי דפנות הסוכה הם שתיים⁴⁵ כהלכתן⁴⁶, שהם נצח והוד, ושלישית אפילו טפח (סוכה ו:), שהוא בחינות יסוד [כ⁴⁷], וזה בחינות **והצנע לכת**, והצנע זה בחינות יסוד, מגלה טפח ומכסה טפח (גדרים כ: [כ⁴⁸]). **לְכַתְּבָהּ** זה בחינות נצח והוד. **עם ה' אלקיהו**, זה בחינות א"י, כי כל הדר בארץ ישראל דומה כמו שיש לו ז'אלקי (כתובות קי: [כ⁴⁹]), כי א"י נעשה מכה מעשיו כנ"ל: **ולעיתיד** לבוא שיתנמו או"ה

שהוא בחי' אמרי ציון אמרי א"י שהוא בחי' אמת ע"י עמי **אתה**, אל תקרי עמי וכו' כנ"ל): וכיון שיכול לברוא שמים וארץ חדשים, יוכל לעשות מופתים בשמים ובארץ. כי הש"י מנהיג עולמו על פי דרך הטבע, והטבע הוא על פי הנהגת הגלגלים כידוע [כ⁵⁰]. וכיון שהצדיק יכול לברוא שמים חדשים, אזי הוא משנה כל הגלגלים, ועושה טבע חדש, וע"כ בוודאי הוא יכול לעשות מופתים, שהם שינוי הטבע, והענין פלא ודוק: וזה [כ⁵¹] **ואכלתם אכול ושבוע**, כלומר מה שתאכלו, הן מעט והן הרבה, תשבועו, ולא תהיו משוקעים בתאוות אכילה, אזי תהיו בבחי' נשיאות פנים, וניזונין ממדת אמת, וככה אכילה זו **והללתם את שם ה' אלהיכם כנ"ל**, אזי תהיו שותפין להקב"ה לברוא שמים וארץ. וזהו **אשר עשה עמכם** דהיינו א"ת יעמי אלא עמי, מה אנא וכו'. וכיון שתוכלו לברוא שמים וארץ, אזי **להפליא**, שתוכלו לעשות נפלאות ומופתים בשמים ובארץ. והיינו דסיים **ולא יבושו וכו'**, כי בחי' הבושה הוא ג"כ כללות הגוונים, כי אזיל סומקא ואתי חורא [כ⁵²], ופניו משתנה לכמה גוונים, והוא מדת תפארת ממדות הנפולין. ומה מתקו דברי רז"ל לפ"ו, (ברכות ו' ע"ב) **כיון שנצרך לכריות פניו משתנה ככרום שמשנתנה לכמה גוונים**, כי כיון שנצרך לכריות, והיינו מפני שפגם במדת אמת, והוא בהסתרת פנים, שהוא מדת אמת כללות הגוונים כנ"ל. וע"כ פניו משתנין ככרום לכמה גוונים, שהוא ג"כ מדת תפארת מומדות הנפולין. **כי את זה לעומת זה עשה וכו'** [כ⁵³]: ועתה המקרא הזה נדרש כמין חומר [כ⁵⁴], **ואכלתם אכול ושבוע** בבחי' אמת כנ"ל. ואז תוכלו לעשות נפלאות, **אשר עשה עמכם להפליא כנ"ל**. אזי **ולא יבושו עמי לעולם**, כי מאחר שאתם בכחינות אמת, כללות הגוונים, אינכם צריכין להתכייש, שהיא כללות הגוונים במדות הנפולין. ע"כ **ולא יבושו עמי לעולם**: **וזוהו ותתני עשב בשדך לבחמתך ואכלת ושבעת**, כמבואר בוהר (בראשית דף כה ע"ב) [כ⁵⁵] **עשב הוא ע"ב ש"י**, תלת ראשין ג' אבות [כ⁵⁶], שהוא הגוונים. והיינו **בשדך לבחמתך**, שתשדד הבחמיות שלך, **ואכלת ושבעת** לאכול ולשבוע, רק להסתפק במועט, אזי ותתני עשב:

מח [כ⁵⁷] (דברים לב) **על אשר מעלתם בי וכו' במי מריבת קדש מדבר ציון וכו': צירי זה בחי' וייצר** [כ⁵⁸], יצירה למב יצירה לביש, יצירה לשכר יצירה לעונש (וזהו בראשית ד' כז ע"א ובברכות סא.) [כ⁵⁹] בחי' דין ורחמים. וזה בחי' בינה [כ⁶⁰], ששם נוצר הולד, כמ"ש (משלי ב') **פי אם לבינה תקרא** [כ⁶¹]. ושם שני בחינות חסד ודין, כי מושם דינין מתערין [כ⁶²]: **והיא בחי' סוכה**, כמ"ש (תהלים קלט) **תְּסוּכִינִי בבטן אמי**. והיא⁶³ בחי' כח התפלה, מה שמתפללין בכה [כ⁶⁴], **כל עצמותי תאמרנה וכו'**, (תהלים לה). והוא בחי' סוכה, כמ"ש (איוב ו') **בגידים ועצמות תסוכיני** [כ⁶⁵], כי כח שאדם מכנים

תורה אור
יזאל ב (ה) ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם יקון אלהיכם אשר עשה עמכם לתפילא ולא יבושו עמי לעולם:
קולתו (יד) ביום טובה היה בטוב וביום רעה הוא גם את זה לעשת זה עשה האלהים על דברת שלא ימצא האדם אחריו מאנה: דברים עקב יא (טו) ונתתי עשב בשדך לבחמתך ואכלת ושבעת:

תורה מח
דברים האינו לב (נא) על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש מדבר צון על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל:
בראשית ב (ז) וייצר ייך אלהים את האדם עפר מן האדמה ופח באפיו נשמת חיים ויהי האדם ילדש חיה: משלי ב (ג) כי אם לבינה תקרא למבנה תמן קולך: תהלים קלט (יג) כי אמת קבית כליתי מסכני בגיט אמי:

תהלים לה (כ) על עצמותי תאמרנה ייך מי כמדך פעיל עני מוקן מפני ועני ואביון מגולו:
איוב (יא) עור וקשר תלבישני ובעצמות וגידים תשככיני:
ישעיהו נא (טו) ואשים דברי בפיך ובצל ידי כפיתיד לנטע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אמה: תהלים קיא (ו) פת מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים:

תהלים פט (ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים מן אמונתך בהם:
תהלים קמד (ח) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר: תהלים לא (כא) מסתירים בסתר פניך מרכסי איש תצפנם ספקה מריב לשונות: מיכה ו (ב) ומעו הרים את ריב יקוק והתאננים מסדי ארץ פי ריב ליקוק עם עמו וקץ ישראל יתקנה:
שמואל א-ב (א) ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בידך רעה קרני בידך ורוב פי על אויבי כי שפחתי בישועתך:
שמואל א-א (ו) והיא מרת קנש ותתפלל על ייך וקבה תבנה:
לך לך יב (א) ואמר יקוק אל אברהם אל לך מארצך ונטולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך:
תהלים קכו (ב) חנה נחלת ייך ונני שער פרי הנבטן: מיכה ו (ח) הגיד לך אדם מה טוב ויקה יקוק דורש משפט מן פה אם עשות משפט ואהבת חסד ותצנע לכת עם אלהיך: פ

שיר השירים ב (ו) שטאלו תמת לראשי וימינו תתקבני:

²² עיין פ"ח פ"ח סוכות פ"א שהם נשלמים להכנס ביו"ט ראשון של סוכות דהיינו שנכנס חסד שבחסד הפנימי וכו' ביום מתחילים להכנס המקיפים ממעלה למטה דהיינו תחילה חסד שבחסד המקיף שכולם הם בסוד ימינו תחבקי שהם החסדים הניתנים מאמא למלכות. ועי"ש שבח"י שטאלו תחבקי שהם הגבורות הניתנות בה נשלם ביום הכפורים.
²³ המשך פסוק הג"ל במיכה ו'
²⁴ מתורצו - שתיים
²⁵ מתורצו - כהלכתם
²⁶ פרי עץ חיים סוכות פ"ד
²⁷ עי"ש שיטה מקובצת וריטב"א דקאי אסוד
²⁸ בתרלז - אלוה
²⁹ בתקפא - (כתובות קיא) ובתשכס תוקן לשון הגמ' וכן בוהר יתרו עש: אלוה. רמז ומקור לחו"ל עיין בשמואל-א כו כי גרשוני וכו', ועיין רמב"ם מלכים ה' יב.

³⁰ בתקפא כתוב (שם דף טו פ"ב) ובתרלז ותורלו תוקן
³¹ בדפים שלנו מה:
³² עיין ברכות ג.
³³ עיין יחזקאל לו כ' ומארצו יצאו בתרלז-הוא
³⁴ ותשכס - כו"ח
³⁵ עפרש"י בראשית א יד מיום ראשון
³⁶ * תהלים קיא
³⁷ כמבאר סוד החיבוק בסוד שטאלו תחת ראשי וימינו תחבקי
³⁸ בלשון זה נבקרא סוכת שומרי שדה וכרם עיין פרש"י ורד"ק ישעיה כד כ' ד"ה כמלוכה. ורשב"ם ב"ב סח: ד"ה שומריה. אלל רעינו נלאה שפוננו ללכות לסינו סוכה על ע"ה הפך סוכה לקנוסה שהיא ללל מסימנתה (וכרם ח"ג קב). לל האמנו. ועיין עינין לז:
³⁹ בדפים שלנו בדף מג: ועי"ש ע"ד דף יז: מזה ו'
⁴⁰ המשך פסוק הג"ל במיכה ו'

⁴¹ בתקפא כתוב (דברים לג) ובתרלז ותשכס תוקן
⁴² בראשית ב ו'
⁴³ * ובוהר פרשת בור רע"ג דף קיא.
⁴⁴ הויה בניגוד צירי היא בינה קהלת יעקב עירי ציון
⁴⁵ בתרלז-שם
⁴⁶ עי"ש תרגום יונתן אמא לבינונות תקרא ועיין משנה בכורות ד' ד' שמקום יצירת הולד נקרא אם ובפר"ס שער הכנינים פ"א וספר הבהיר סוף אות קד ואות קה
⁴⁷ * וזהו ויקרא י:
⁴⁸ בתרלז-הוא
⁴⁹ עיין לקוטי תפלות כאן - כל הכוחות שיש בנו וכו' ולהרגיש הדרור בכל עצמותי ואברי וכו' ובכוונה גדולה. ועיין לקבן ותתפלל חנה בלשח. ולא למי למויה ה' שם מקול רם המעולל לת המונה וכמי לנשות רעמים ליישך אלל.
⁵⁰ בתרלז - ובעצמות וגידים

⁵¹ עיין ספר הברית ח"א מאמר ב פ"א ועיין לעיל תורה ל' אות א [דף מג.טו] א' ותורה לא בלשון מוהר"ג ד"ה ושלימותם לא הדברים
⁵² יזאל ב כו
⁵³ * ענין אלא עמי - כן מנוקד בתקפא
⁵⁴ גם בדפוס - כללות, בתרלז - כללית, ומתורצו - כלליות
⁵⁵ * כבא מצינעא נח:
⁵⁶ * קהלת ו יד
⁵⁷ לשון חו"ל בקדושת כב: ובסוטה טו. ועי"ש בסוטה שני פירושים בפרש"י
⁵⁸ * ובתיקון נא דף פו:
⁵⁹ עיין חיי מוהר"ן צב
⁶⁰ תורה זו לשון רבינו נאמרה באיסור הג סוכות שנת תקסג (חל או ביום שלישי פרשת בראשית) ועיין שיש"ק ח"ב אות תקמ שמונה בה כל היסורים שעברו על מוהר"ג בתחילת התקורבותו לרבינו

מאמר ואכלתם אכול ושבוע

מספח"ק לקוטי מוהר"ן

אדר א' תשע

לשון רבנו, זכרוננו לברכה

זמן אמירת התורה

לא ידוע היכן ומתי נאמרה תורה זו

הקדמה

תורה זו היא לשון רבינו ונכפלה בלשון מוהרנ"ת שכתב כפי ששמע מרבינו ויש כמה שנויים ביניהם ונראה שלשון רבינו הוא בחי' התורה שבכתב ולשון מוהרנ"ת הוא התורה שבע"פ דמסתמא מוהרנ"ת כתב בדיוק כמו ששמע נמצא שהשנוי הוא שרבינו בעצמו כתב בשנוי ממה שאמר בע"פ.

בתורה זו מבאר רבינו כיצד זוכים לאכילה בקדושה

המיוחד באכילה שהיא מעשה שחייב בו כל אדם בכל יום ואפילו המתענים לתיקון נפשם לא יוכלו להימלט ממעשה זה למעלה משבוע וביותר מזה חייב מיתה בידי שמים כמבואר בגמ' נדרים. ובה שונה היא מכל שאר התאוות שהרוצה להתקדש במותר לו יכול למנוע עצמו מהם לתקופה ארוכה או אפילו תמיד. וכשם שהיא ראש למעשים דהיינו שתחילת בריאתו חייב האדם לעסוק בזה בכל יום כך היא גם ראש לתאוות (כלשון רבינו בתורה סב) דהיינו שכפי אכילתו של האדם כן מדריגתו בכל המדות כי היא המדה שבה מתבטא ביותר הלשם שמים של האדם עד כמה הוא זוכר ופונה אליו ית'.

רבינו מדבר כאן לכל אדם כפי כוחו ורצונותיו לכל המדרגות. וכדבריו שמי שאומר שאליו למדרגתו לא דיבר רבינו הוא אפיקורס.

העיקר הוא להיכנס לבית המדרש של רבינו להיות נכלל באלה הרוצים להתקדש כמותר להם. מהנמוך ביותר שרק רוצה לרצות לאכול בקדושה (שאפילו לא רוצה למעשה) עד הצדיק שזכה להוציא רצונותיו לפועל.

ומהזולל שעכ"פ ע"י שזכה קצת לדעת של רבינו מתחרט מאד שלא הצליח להתגבר על תאוותו עד צדיק גמור שזוכה לשבוע ממעט להם ומתעורר ממנו לדביקות נפלאה באור פני ה' עד שבדבוריו שמכח אכילתו זו נעשה שותף להקב"ה לברא שמים וארץ חדשים ועל ידו עושה הקב"ה מופתים בארץ, (מופת לשון הופעה והתגלות) שעל ידו מתגלה הארת האמת ומשתנה הטבע כפי רצונו.

בעצם עבודת האכילה רבינו מדבר כאן בשני מישורים העיקר אכילה מועטת שהיא רק המוכרח לחבר גוף ונשמה ולא יותר (הטעם מבאר בתורה ח' תנינא כי כל היתר מחליש את הנשמה. ובתורה רנז ביאר שמחליש גם את הגוף) ופשוט שגם אם לא היה מזיק הכלל הוא שכל יתר כנטול דמי דהיינו שעם י' חכמה אזי כל המותר נתפס כמיותר.

עוד גם מדבר כאן רבינו גם שאכילה בקדושה היא בלא תפנוקים דהיינו להמנע מהטעמים והערב (להעיר שזה נמצא רק בלשון מוהרנ"ת ולא בלשון דהיינו בבחי' הבע"פ ולא בבחי' הבכתב ואולי כי בכתב הדברים גבוהים יותר ובבחי' זו זה פשיטא שצריך להמנע מהערב) אמנם מצד העבודה נראה שתחילה צריך להקדים ההמנעות מהטעמים והערב ואח"כ לעסוק במעוט ההאכילה אע"פ שזה לא סותר, אבל במניעת הערב הדברים ברורים ואילו בכמות האכילה צריכה ישוב הדעת יותר.

למעשה נראה שהעיצה הראשונה עוד קודם שמדקדק בכמות והאיכות צריך עכ"פ קצת לעצור מבהלת היצר וכמבואר בחיי מוהר"ן תקמו (עבוה"ש אות עב) הַזְהִיר שְׁלֹא לֵאכֹל בְּהִלְעֻטָּה הֵינּוּ בְּמִהֲרֹת בְּדֶרֶךְ בְּרִיָּה, פִּי זֶהוּ בְּחִינַת (בְּרִיאִית כ"ה): "הִלְעִיטֵנִי נָא", רַק לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ לֵאכֹל בְּמִתִּינֹת בְּיִשׁוּב הַדַּעַת וּבְדֶרֶךְ אֶרֶץ בְּרִיָּה לְעִיטֵי אֶרֶץ בְּשִׁיטָה אֲדָם חָשׁוּב עַל הַשְּׁלֵחַן, כִּי יֵאכֹל תְּמִיד אֶפְלוּ בְּשִׂאֲכֹל לְבָדוּ: ואח"כ להשתדל להמנע מהדקדוק הטעם והעריבות וכדבריו בשיחות אפילו כשמקדים לאכול מהצלחת את שאינו סמוך לו וכל שמדקדק באוכל מה טוב וטעים אמר שזו תאוה כמובא בשיש"ק

עיקר העבודה היא שבירת היצר והתאוה להנאת הגרון וממילא לרוב העולם אפילו עובדי ה' גדולים מדובר באכילה שאין בה שביעה.

אבל באמת המדרגה השלימה שעליה מדבר היא שדבוק כל כך במדת האמת עד שזוכה לשבוע מאכילה מועטת בבחי' (רות) "ותאכל ותשבע ותותר" בחי' (משלי) "צדיק אוכל לשבע נפשו". לשבוע דייקא אע"פ שאוכל מעט, שלזה כוונתו חז"ל (בברכות) במה שאמרו שהקב"ה נושא פניו למי שמדקדק מכונית ועד כביצה באכילתו.

וכמבואר בלק"ה כי ע"י שיבור התאוה אזי גם מעט מתברך במעיו. כדאיתא בויקרא כו ה' בפירוש הברכה "ואכלתם לחמכם לשובע" פירשו חז"ל בתורת כהנים (ספרא בחוקותי א') שם שאם אוכל קימעה מתברך במעיו (הובא שם בפרש"י)

עוד למעשה מבואר בשיש"ק ח"ד אות שפה- שרבי ישראל קרדונר שאל את רבינו בחלום אם לעסוק בתעניתים וענה לו "אין אנו אוהזים מתעניתים" אבל הוציא חלה ושבך קליעה ממנה ואמר אם בשביל לאכול גם זה מספיק.

ועיין שיחות הר"ן אות רמו מוהרנ"ת מתאר כיצד רבינו אכל - הִיִּיתִי מִסְתַּפֵּל עַל אֲכִילָתוֹ וְהָיָה מְתַפְּן שְׁלֵא לְהַכְנִים הַדְּבָר שְׁאוּכֵל לְתוֹךְ הַפֶּה וְהַחֶדֶק רַק הָיָה מְכַנֵּם בֵּין שְׁנָיו וְהָיָה לוֹעֶסוֹ שֶׁם בְּלִי סִיּוּעַ הַחֶדֶק וּמִי שְׁאוּכֵל כֶּךָ בְּמַעַט שְׁאֵין מְרַגֵּשׁ שׁוּם טַעַם בְּאֲכִילָתוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְצִיר עֲנִיָּן זֶה בְּכֶתֶב אֵךְ הַמְעַיֵן יִבִּין זֹאת מְעַצְמוֹ וּמִי שְׁרוּצָה לְשִׁבֵר תְּאוֹת אֲכִילָה בְּתַכְלִית שְׁלֵא יִקְבֵּל שׁוּם תַּעֲנוּג מֵאֲכִילָתוֹ, עַל יְדֵי עֲצָה זֹאת בְּנִקְל וְזָכָה לָזֶה:

רבינו בתורה זו קושר בקשר הדוק ממש כדבר אחד את האכילה בקדושה עם מדת האמת, בכל גווניה האמת שבארץ שבדבור ובמעשה שע"ז זוכים להאמת שלמעלה שהיא פניו ית' מדת "ואמת" שבי"ג מדות שהיא מדת התפארת (המקבל מכתר עליון שהיא בינה עילאה כתר דועיר אנפין)

דהיינו שרק מי ששומר פיו מדבור שקר ומהתנהגות של שקר יש בכוחו לשבוע מאכילה מועטת. כי השביעה מאכילה מועטת משמע כאן שהיא רק מכח הארת פניו ית' דהיינו הארת מדת האמת. וזוכה לה רק מי שבעצמו קשור למדת האמת.

לכן הדמות לדוגמא שמביא רבינו בתורה זו היא יעקב אבינו מצד שמדתו אמת הוא בחי' תפילין הנקראים חיים כמ"ש ה' עליהם יחיו (תפילין נקראים שם ה' ויעקב קראו ה' א-ל) בחי' יעקב לא מת אותיות לאמ"ת.

עוד מבאר שארץ ישראל ופרותיה מקבלת מבחי' יעקב בחי' אמת בחי' תפילין בחי' חיים עד שנקראת ארץ החיים ולכן הארץ ופרותיה מסוגלים לאכילה בקדושה המביאה לאמרי שפר שבחים להקב"ה שנעשה על ידם שותף לו ית' בכריאת שמים וארץ חדשים ומזלות חדשים שנמצא שעל ידו יעשה הש"י מופתים בארץ.

ומבאר רבינו בלשונו (נראה שזו הוספת רבינו בכתב כי לא נמצאת בלשון מוהרנ"ת) שהאמרי שפר הם האותיות שקבלה הארץ מהארת התפילין. ונמצא לפ"ו שדייקא מכח אכילת פירות א"י זוכים לאמרי שפר. וצ"ע א"כ מי שנמצא בחו"ל כיצד זוכה. ואולי אצל הצדיק גם פרותיו בחי' פירות א"י וצ"ע וכמבואר לענין מה שכתב רבינו ואנחנו בני ישראל מקבלים מארץ ישראל ומשמע שם שמדבר לאנ"ש בחו"ל, וכנראה כיון שהם אצל הצדיק, וא"כ הכי נמי אולי גם הפירות שלו כפירות א"י. וכעין שמצינו ביין שהביט בו צדיק בתורה כמו, וכן אדם שמביט בו הצדיק בתורה עב תנינא. (ועיין סוף תורה כמו יין שהסתכל בו צדיק יכול להחזיר דמים לאשה אע"פ שיש בעלמא מוזיק לה עי"ש)

עכ"פ משמע מדברי רבינו שפירות ארץ ישראל כפשוטו בודאי מסוגלות יותר וכדברי הב"ח על דברי ספר המצות במור סימן רח לעניין גרסת ברכת מעין שלש והעלינו לתוכה לאכול מפריה וכו'.

וז"ל - קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ.

נמצא לפ"ו מהלך התורה הוא שע"י שיבור תאוות אכילה זוכה להארת פנים דהיינו מדת ואמת של הקב"ה ואזי זוכה לאכילה בקדושה ואזי כשאוכל פירות שיש בהם קדושת א"י דהיינו הארת הצדיק שהאיר בה בחי' תפילין מדת אמת דהיינו מדת חיים והארה זו קבלו הפירות ממנה והאוכל אותם בקדושה כל אותיות ההארה הזו נעשים בפיו אמרי שפר ושבחים להקב"ה שעל ידם נעשה שותף להקב"ה בכריאת שמים וארץ בדיבור, דהיינו שהקב"ה על ידו בורא שמים

הדשים וארץ חדשה דהיינו מזלות חדשים שעל ידם מנחוג את הטבע שבארץ בשנוי מהסדר הרגיל כפי רצון הצדיק שאוכל בקדושה.

יעקב אבינו מדתו אמת כמו"ש תתן אמת ליעקב ומדה זו היא בחי' פנים כידוע (כמובא בזוהר שמדת ואמת שבי"ג מדות רחמים שהן כנגד י"ג תקוני דיקנא דאריך אנפין והמדה השביעית ואמת היא כנגד הלחיים שפנוים משיער והם עיקר הפנים לכן אמת נקרא פנים כמבואר בתורה קצב.

(מדה זו היא כנגד מדת ז' בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם דהיינו מכלל שהוא צריך לפרט ומפרט שהוא צריך לכלל) (אע"פ שיעקב אבינו מדתו תפארת ואמת שהיא מדרגת זעיר (עיין תורה כא אות ה) אבל מדת ואמת אין בתקוני דיקנא של זעיר אלא בי"ג תקוני דיקנא של אריך שהן י"ג מדות של רחמים ואולי ע"כ מי שמדתו אמת קשור ל"ג ולמעל הטבע בחי' מופתים אפילו שבשאר מדות הוא בבחי' זעיר)

יעקב אבינו נקרא בתורה "איש תם יושב אהלים", "יושב" דייקא בחי' "יושב יעקב בארץ", בישוב הדעת (בחי' וידע אדם וכו') בחי' יהוד עם הארץ כי משפיע לה ונוזנת ממנו ממדתו שהיא אמת דהיינו הארת פני השי"ת בחי' הכתוב "תמיד עיני ה אלקיך בה"

ומי שזוכה להתנהג במדת יעקב אבינו בחי' "תתן אמת ליעקב" הנקרא (בברכת המזון) קדושינו קדוש יעקב בחי' התקדש במותר לך /א, עליו מדובר כאן שעיקר הנסיון הוא בתאות אכילה.

כי עבודת האכילה היא שלימות העבודה כי היא מעשה שבכל יום ובה עיקר הביטוי לעד כמה האדם מרגיש מציאות השי" ועד כמה מרגיש שנמצא עימו ולפניו תמיד.

וכדברי רבינו שהדרך לזה היא שתחילה יחשוב תמיד באכילתו כאילו נמצא עימו אדם חשוב. כי באמת השי" נמצא אלא שלאנשים כערכינו יש יותר הרגשה במציאות אדם גשמי ויותר יראה מאדם מאשר מהקב"ה¹⁷

וזה בעצמו מה שלא מרגיש מציאותו ית' זה פגם האמת הסתרת האמת בחי' "והסתרתי פני מהם והיה לאכול" שע"י פגם האמת (דהיינו שלא מרגיש לפניו ית' ממיילא גם השי" פונה עורף כלפיו) נופל לתאות אכילה ולכל מיני פניות, דהיינו נצרך לבריות, שהם הגורם לכזיונות ובושות, שהם פגם הגוונין של האמת כמבואר בפנים.

ועיין תורה סו אות ג' ד"ה ועיקר אמת היא כשאין אדם נצרך לבריות כי כשנצרך לבריות קשה לו מאד להתפלל ברבים כי נופלים עליו פניות רבות ע"ש.

(עיין בעש"ט עה"ת ראה אות יב כל מצות שעושה עם פניות מוטב אם לא עשה)

וזה עיקר העבודה כאן לזכות לזכרון דקדושה להרגיש מציאותו ית' ש"נמצא מאד" וזה מכח שמירת הדיבור והמעשה שיהיו באמת, דהיינו להיות מרכבה למדת "ואמת" שלו ית', דהיינו פניו והארת פניו ונשיאות פניו.

ופני ה' (דהיינו מדת ואמת) נשואות אל מדה זו (בבחי' ה' צלף) ואל כל האוחז במדת אמת בדיבור ומעשה בשלימות. והאוחז בה מקבל מהארת האמת שבבינה ונעשה בבחי' יעקב מרכבה לתפארת.

גם בלשון רבינו וגם בלשון מוהרנ"ת אומר רבינו ש"נשיאות פנים בחי' הארת פנים בחי' מדת ואמת וצ"ע החילוק בין הארת לנשיאות פנים.

ועיין כלי יקר על ברכת כהנים שכתב לחלק שהארת פנים בחי' ששוה לו (בחי' הא דאיתא במדרש לא זו משם עד שקראה אחותי דהיינו ששוה לו¹⁸) ונשיאות פנים בחי' שהמלכות עולה להיות עמרת בעלה

למעלה ממנו. (בבחי' זו היא נקראת אימי דהיינו בינה עילאה שמשפיעה לזעיר)¹⁷

וכן למד הריצ"ח בתורה זו שהחילוק כדברי הכלי יקר.

נמצא לפ"ז שהמשבר תאות אכילה עולה למעלה ממדת הארת האמת שהיא זעיר.

¹⁸ ועיין תענית דף יא/א – אמר רבי אלעזר לעולם ימוד אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו ע"ש שסובר שמי שיכול לצער נפשו בתענית נקרא קדוש ולכן יעקב נקרא קדוש קדושנו קדוש יעקב דהיינו התקדש במותר לך

¹⁷ דלבינו גס בו כי היצר אומר הרי נמצא תמיד וע"ז בעצמו גורם לנו להתעלם ממנו אע"פ שזה תרתי תסתרי

¹⁸ צ"ע מדוע בבחי' זו קראה אחותי ולא רעייתי

¹⁹ ואע"פ שבפשוט נראה שרבינו לא מחלק ביניהם, אבל זה בעצמו דוחק לומר שאין חילוק ביניהם ונראה שבלשון רבינו אפשר לחלק שמה שכתב הארת פנים קאי על מדת ואמת של הקב"ה מה היא אבל נשיאות פנים מדבר במי שמשבר תאות אכילה שע"ז זוכה ליותר מהארת פנים ובלשון מוהרנ"ת קצת צ"ע אבל גם אפשר לומר כן כי נקט נשיאות פנים לגבי שיבור תאות אכילה אלא שאח"כ אמר שנשיאות פנים בחי' אמת כמו"ש בכונות שהארת פנים בחי' אמת ואפשר לומר שכונותו רק להוכיח שנשיאות פנים בחי' אמת מזה שאמת היא הארת פנים ולא שאין חילוק ביניהם.

ואולי אפ"ל שע"י דיבור אמת והתנהגות אמת זוכה להארת האמת בבחי' "ה' צלך" כי נעשה מרכבה לזעיר.

אבל ע"י האמרי שפר שיוצא מפיו מכה אכילה בקדושה בשיבור התאוה אזי עולה לבחי' גבוהה יותר בחי' שהמלכות שלו עולה להיות עטרת בעלה בחי' בינה עילאה שמשם מקבל זעיר וכמבואר בתורה לה שמדת האמת היא מבינה.

הדמות לדוגמא שמדבר בה רבינו היא יעקב אבינו, האדם השלם שתיקן הטא אדה"ר כמובא בהאריז"ל. ונקרא תם לשון שלם, דהיינו ששלם עם אלוקיו ו"י בחי' דברי התם שבספורי מעשיות (מעשה מהחכם והתם) רק בלי ליצנות. כי ל"ץ הוא הלעומת של התם. ועיין שם עוד כיצד מהתם אפשר ללמוד עוד כיצד להכלל במדת האמת של יעקב. כדי לזכות לקדושת האכילה. עיין מבויעי הנחל על תורה זו שהר"מ קרמר מצא ז' דמיונות בין תורה שלנו למעשה הנ"ל/ו.

הפסוק שרבינו מצא בו רמז לכל המבואר בתורה זו הוא (יואל ב' כו) וְאַכְלֶתֶם אֶכּוֹל וְשִׁבֹעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְּלִיא וְלֹא יִבְשׂוּ עַמֵּי לְעוֹלָם:

בפסוק זה רמזו בו אכילה בקדושה כפי שמבאר רבינו יבואר לקמן בתחילת וסוף התורה ונראה גם כאן כמו בתורה לט שהפסוק בעצמו רומז לנגלה והנסתר כי בפשטות מדבר על אכילה עד שביעה ואזי בברכת המזון מהלל את הש"י על שעשה בחי' מפליא לעשות דהיינו שבכה אכילה תתחבר נשמה לגוף כמבואר בהגהת רמ"א על ברכת אשר יצר

אבל רבינו מגלה שטמון כאן מדרגה הרבה יותר גבוהה שמי שמתקדש במותר ועוסק בברורי הנגה והרשות אזי לגביו רמזו הפסוק לשביעה מאכילה מועטת מאד מכה הארת האמת שהיא בחי' "ה' הוא האלקים" ואזי כשמכה אכילה כזו מהלל את הש"י נעשה שותף לעשות עמו ית' שמים וארץ חדשה דהיינו מזלות חדשים שינהיג בהם הש"י את העולם לפי רצונו בשינוי הטבע וכאן ה"להפליא" הוא לא רק הודאה על שהקב"ה מפליא לעשות אלא שגם בעצמו נעשה שותף למפליא לעשות דהיינו שנעשה איש מופת שבכוחו לגרום להופעת האמת בנגלה בארץ.

¹⁷ (ממילא מתרחק מחקירות כי אין לו שאלות עליו ית' וכמבואר בתורה סב שכל החקירות גם דקדושה הן לענות לאפיקורס שבליבו)

¹ א- התם בסיפורי מעשיות נקרא תם ויעקב נקרא איש תם. ב- התם ישב בית אביו היינו וישב יעקב בארץ מגורי אביו ג- התם טעם כל הטעמים בלחם וכל הבגדים בפאלץ ויעקב ביקש ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. ד- החכם עיקר כפירותיו במלך ובבעל שם היה בשעת האכילה. ה- התם אמר לאשתו תן לי ונתנה לו והרגיש כל הטעמים והנעימות וזה בחי' ראה חיים עם אשה. ו- התם ואשתו היה להם בגד אחד עיין רמז לזה בהגהת מוהר"ת על הפסוק שמביא רבינו כי היא שמלתו לעורו בחי' עניות השכינה בגלותא ורישא של הפסוק הוא כי היא כסותו לבדו ויש קרי וכתוב כתוב הוא וקרי היא וזה רמז שהיה בגד אחד. ז- התם על כל דבר היה מהלל ומשבח כמה הוא טוב וכמבואר בתורה ראה חיים עם אשה אש"ה ר"ת הנותן אמרי שפר

פתיחה

כתיב בנביא יואל ב (כו) וְאֶכְלֹתֶם אֶבּוֹל וְשִׁבּוּעַ וְהִלַּלְתֶּם אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יִבְשׂוּ עַמֵּי לְעוֹלָם:

צפסוק זה רמוז כל המצואר בתורה זו והפירוט – ואכלתם אבול ושבוע דהיינו אכילה שיש בה שבוע הפך בחי' צטן קטנים תחסר שכתה שאוכל נשאר רעב אלא כרות המוציאה דכתיב בה ותאכל ותשבוע ותותר שאע"פ שאכלה מעט ממה שקבלה מהשבלים שנפלו בשדה אעפ"כ שבועה ואע"פ שגם מזה המעט הותרה. וזה בחי' לדיק אוכל לשבוע נפשו שקיון שזה לשבוע נפשו שבוע ממעט. כי לאכילת הנפש א"ל אל המעט ואלרצה רבוי מעוט כבר מוזק בזה כמצואר בתורה ח' תנינא מזונא דנשמתא הפך מזונא דגופא. וכשמכח אכילה כזו מקיים ואכלתם את ה' אלקים דהיינו מלך שמשגיג שה' הוא האלקים דהיינו הארת האמת (שהיא השגת עוה"צ עולם האמת כמצואר בתורה ד') אזי ע"י דבורי אמת הנובעים ממנו נעשה שותף להקב"ה לברא שמים וארץ חדשים כמ"ס וליון יאמר עמי אהה א"ת עמי אלא עימי, עימי בשותפי וזהו אשר עשה עמכם ואזי להפליא דהיינו שעל ידו הקב"ה עושה מופת ופלא ואזי מתבטל ממנו הבזקות ובזיונות דהיינו ולא יבשו עמי לעולם.

תורה מז [א]

ואכלתם אבול ושבוע והללתם וכו' [ב].

רבינו פתח את התורה בציאור פגם תאות אכילה ממה נוצע ולאחזה הפסד גורם. ומונה תחילה ה' הפסדים – א' – ריחוק מאמת, ב' – דינים, ג' – דלות, ד' – גורם לו, ד' – נכרך לבריות, שזה גורם לו ה' – בזיונות ובזקות. **מי שהוא משוקע** [ג] בתאוות אכילה [ד] שאוכל להנאתו הגשמית ולא רק כדי להתחבר להקב"ה, בידוע שהוא רחוק מאמת מהאמת שרק אותו ית' ראוי לעבוד, דהיינו השגת האמת שעל ידה מתנהג התנהגות של אמת, ומזה נופל עד לדיבור שקר כמצואר לקמן בלשון מוהר"נ, ובידוע שדינים שורין עליו זה ממילא כיון שהוא אינו מסתכל על הש"י דהיינו שנמלא בצדחי' עורף כלפיו ית' לכן גם הקב"ה פונה עורף ממנו וכשלא מאיר הארת פני ה' אזי ממילא שורים דינים, גם זה סימן על דלות בעיקר לות הדעת שאינו שמה בחלקו ממילא כמה שיהיה לו הוא נשאר לו, גם יבוא לידי בזיונות ובזקות לקמן מצאך רבינו שהעניות גורמת לבזקה, כמ"ס (תהלים יב) **כרום זולות לבני אדם**, [ה] כיון שנצרך אדם לבריות נשתנה פניו בכרום (ברכות ו' ע"ב) כיון שהוא פונה מהש"י להבלי עוה"צ אזי נכרך להם ועי"ז נכרך לבריות למלא חן בעיניהם כדי להשיג תאותיו הגשמיות עושר או כבוד וכו'.

ודע מי שהוא משבר תאוות אכילה, הקב"ה עושה על ידו מופתים כפי שיצואר בסוף שעי"י שמצבר תאותו מתוך דביקות בו ית' אזי הקב"ה נושא פניו אליו ועי"ז זוכה לשבר תאות אכילה ולאכול בקדושה וכשמכח אכילתו זו מדבר שחיים אמיתיים יוצאים מליבו להש"י אזי בורא שמים ומזלות חדשים וכשהקב"ה מנהיג עולמו על ידם מנהיג שלל כפי הטבע הקודם אלא כפי המזל שנתחדש ע"י דבוריו:

^א תורה זו בראשיתה לשון רבינו ונכפלה בלשון מוהר"נ לא ידוע היכן ומתי נאמרה (וכנראה לשון רבינו נמצא מאוחר יותר כי בדפוס לא נמצא אלא לשון מוהר"נ)

^ב יואל ב' כו

^ג נקט לשון משוקע אע"פ שבהמשך מבאר שכל הנ"ל אפילו כשאינו משוקע ממש אלא רק שלא אוכל בקדושה דהיינו שמאיר לו אור האמת של הקב"ה. ואולי כיון שכל שלא מאיר לו האמת אזי עדיין נחשב משוקע בארציות עוה"צ. לבי בחינתו. וכן משמע לעיל בתורה לט ולקמן בתורה זו בקיצור מאד. שהן שתי מדרגות שבר המבואר בפרשת והיה אם שמוע תשמע שאומרים בכל יום בק"ש "עשב בשדך לבהמתך" אחת עשב כפשוטו למי שמקיים המצוות כפשוטו אזי העשב והפרנסה היא לנפש הבהמית. ושניה למי שמקיים אותן במדרגת התקדש במותר לך שאז בשדך לבהמתך מפרש שהוא שידוד הבהמיות ואז העשב הוא לנפש השכלית. דהיינו עב שין הארת האמת.

^ד בעיקר מה שמפרש רבינו בתורה זו היא רבוי אכילה ואכילה לשם תענוג דהיינו שבורר לו את הטעים יותר. אבל מעמק הדברים כפי שמבאר שהכל תלוי בנשיאות פני ה' משמע שבעיקר מדבר ממדרגה גבוהה יותר. וכמובן כל אחד צריך ללמוד למעשה כפי מדרגתו היכן שאוחז כי רבינו בכל התורות שלו מדבר בעיקר ממדרגת עצמו אבל תמיד משאיר פתח ללמוד בדבריו כיצד שייך בכל מדרגה. וכאן זה מבואר היטב כפשוטו מדבר על מדרגת כל אדם שימעט ולא יברר לו את הטעים יותר אבל בעומק דבריו מבאר מדרגה גבוהה הרבה יותר.

^ה כי ע"י תאות אכילה הוא בהסתרת פנים דהיינו ריחוק מאמת דהיינו נפילת מדת התפארת כללות הגוונים כך מבואר לקמן בסוף לשון מוהר"נ ועיין תורה סו אות ג' עוד ביאור למה הרחוק מאמת נצרך לבריות ואפ"ל גם כפשוטו שעי"י תאות אכילה נצרך ליותר פרנסה ממה שיש לו.

עד כאן ביאר ההפסד תלות אכילה וריוח האכילה בקדושה. ומכאן חוזר לבאר את עומק העניין ומה שפותח ז"כ¹ אינו חוזר על דבריו האחרונים^{1/} אלא על כל העניין כולו, לבאר מדוע תלות אכילה גורמת לכל ההפסדים הנ"ל.

כי אמרו חז"ל נגמרא (ברכות ר' ע"ב) [י"א] וי"ב שיש סתירה בדברי התורה על הנהגת הקב"ה כלפי ישראל כי כתיב צפרקת עקב [ט] אשר לא ישא פנים ו' דהיינו שאין הקב"ה נוהג עם ישראל לפני משורת הדין אלא מדה כנגד מדה כפי מעשיהם, וכתיב צפרקת נשח צנכרת כהניס² [י"א] ישא ד' פניו אליך הרי שצדוקי להיפך שהקב"ה כן נושא פנים³ לישראל ונוהג עמהם לפני משורת הדין, ומתלכט הגמרא אמר הקב"ה איך לא אשא להם פנים, אני אמרתי [י"ב] ואכלת ושבעת וברכת, והם מדקדקין על עצמן בכזית ובכביצה/י"א⁴. נמצא שנשיאות פנים הוא ע"י שיבור תאוות אכילה/י"א ונמצא לפ"י צנכרת

¹ כפי שיתבאר לקמן שהארט פני ה' אינה הגורם למופתים אלא לאכילה בקדושה. ואילו המופת נעשה מכח שמים חדשים שבורא ע"י דיבורי שבת אמיתיים שמדבר מכח אכילה בקדושה.

² במדבר רבה יא ז וזחר רע"מ פנחס רמד:

³ דרש רב עריא זמני אמר לה משמיה דרבי אמי וזמני אמר לה משמיה דרבי אסי אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ד' פניו אליך אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים [על] עצמם עד כזית ועד כביצה:

⁴ דברים י"ז

⁵ דברים י' (יז) כי יהיה אלהיכם הוא אלהי האבות והאבות האלהים האלה הגדל הגבר והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד: רש"י - לא ישא פנים - אם תפרקו עולו: ולא יקח שחד - לפייסו בממון:

ועיין מרחי - (יז) ואדוני האדונים לא יוכל שום אדון להציל אתכם מידו. דאם לא כן, כי ה' אלהיכם הוא האלהים והאדון, מיבעי ליה. לא ישא פנים אם תפרקו עולו. ולא יקח שחד לפייסו בממון. מפני שמשוא פנים בכל מקום הוא לזכות את החייב או לוותר לו ענשו, וכן המקח שחד. והשם יתברך לא יפול בו לזכות את החייב, רק לוותר העונש, הוכרח לפרש אותו לוותר ענשו, ואמר ש"אם תפרקו עולו" לא ישא פניכם, שפירושו לוותר ענשיכם. גם "לא יקח שחד לפייסו בממון", שפירושו לוותר ענשיכם, כמנהג לוקחי השחוד. והוצרך הכתוב לומר שניכם, מפני שהויתור הדין, פעם מחמת משוא פנים ופעם מחמת שחוד. אבל מה שפירש "ולא יקח שחד לפייסו בממון", לא ידעתי מה ממון נופל אצל הקדוש ברוך הוא, ולמה לא פירש "ולא יקח שחד" המצוה במקום העבירה, שיוותר לו עונש העבירה שעבר, בעבור המצוה שעשה, אלא יתן לו שכרו בעבור המצוה שעשה, וענשו בעבור העבירה שעבר, וצריך עיון: ועיי"ש משביל דוד שתיריך אופן שיהיה פיוס בממון ועיין ספורנו שלא נתקשה בזה כלל ובאר שהפיוס הוא במצווה כנגד עבירה שלא יועיל.

⁶ במדבר ו' כו

⁷ עיין כלי יקר שם - ועל צד הרמז י"ל ג' ברכות אלו, על דרך שפרשתי למעלה פר' יתרו (יט ד) המדרש (שהש"ר ג כא) האומר שמתחילה קרא הקב"ה לישראל בת, ואח"כ אחות, ואח"כ אם, כי כל זה מורה על הממשלה כי מתחילה קראה בת שמתמא האב מושל על הבת והוא למעלה והבת למטה ע"כ אמר יברכך ה' וישמרך. שתמשוך שפע הברכות מלמעלה כי הוא שומריך וכל שומר למעלה מן הנשמר כמ"ש (משלי ו' כב) בשכבך תשמור עליך. וכן רבים, ואח"כ קראה אחות בדומה לו על מדריגה זו נאמר יאר ה' פניו אליך. בעמך לנגדו פנים בפנים בדרך קבלת הלבנה אורה מן החמה בעמדה לנגדה, ואח"כ קראה אם המושלת על הבת כך צדיק מושל ביראת ה' כמו שעניי הבת נשואות אל האם כך ישא ה' פניו אליך כביכול, ואין להאריך בדברים אלו אבל נכוחים הם למוצאי דעת:

כלי יקר על שמות פרק יט פסוק ד

וזה מבואר על דרך מדרש חזית הביאו הרמב"ן פר' חיי שרה (נד א) רז"ל שאל רשב"י את רבי אלעזר בר יוסי אפשר ששמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו (שיר ג יא) א"ל מלה"ד למלך שהיה לו בת יחידה והיה מחבבה ביותר ומתחילה קראה בת, לא זו מחבבה עד שקראה אחות, לא זו מחבבה עד שקראה אמי, כך הקב"ה מחבב את ישראל וקרא אותם בתי שנאמר (תהלים מה יא) שמעי בת וראי לא זו מחבבת עד שקראם אחותי שנאמר (שיר ה ב) פתחי לי אחותי רעיתי. לא זו מחבבת עד שקראן אמי שנאמר (ישעיה נד ד) הקשיבו אלי עמי ולאמי לאמי כתיב: ועיי"ש שהאריך עוד הרבה לבאר העניין.

להבין מה פירוש אימי עיין בזה משפטים דף ק: שמיא מדרש זה ומבאר ועיי"ש מתוק מדבש שמבאר בעטרה היינו המלכות שעטרה לו אמו היינו שנתעטרה להיות אמו דהיינו שהמלכות נעשית עטרה לז"א בבחי' אשת חיל עטרת בעלה וכשהיא מחוזה ז"א ולמטה נקראת בת וכשהיא שווה לו נקראת אחות. ונקראת אם כשעולה למקום אימא כמו במוסף של שבת. ולהבין יותר עיין שער הכוונות הובא במתוק מדבש זוהר בראשית כד: ועיין תורה מט אות ז' מבואר בבואר שאלת המלאכים אי פה. מבאר שם שבחי' אמי היא שהמלכות עולה לחב"ד דאמא ואז כלפי היכן שהיה ז"א בחול היא בחי' אשת חיל עטרת בעלה עיי"ש. וזה נעשה במוסף של שבת. ובתורה מט מבאר רבינו שובין לזה ע"י שמירת המחשבה עיי"ש.

⁸ דברים ח' י

⁹ צ"ע אם כזית למה כביצה. ועיי"ש פרש"י כזית לר"מ וכביצה לר"י ועיין בן יהוידע כזית לו וכביצה לאשתו. וצ"ע כיון שדין תורה לשבוע תחילה איך ביטלו וחייבו גם בלא שביעה ואם זו תקנת חכמים מאי רבותא ושבח הרי מוכרח מצד תקנת חכמים ולמה מגיע לו על זה נשיאות פנים.

ונראה שרבינו מתרץ שבאמת הנשיאות פנים היא רק למי שבכוהו לשבוע מאכילה מועטת. (הקושי בזה עיין לקמן)

וכן מבואר בזהר זוהר תרומה דף קג. - פתח רבי חייא ואמר, (דברים ח' ז) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך וגו', וכי עד לא אכיל בר נש לשבעא ויתמלי בריסיה לא יברך ליה לקודשא בריך הוא. [ודף קג:] במאי נוקים ואכלת ושבעת, ובתר וברכת. אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה לההוא מיכלא עקרא דמיכליה, שבעא אקרי, לכיוון עלה הממון לאכול יומי וממסכה לעמו בזה חשיב צניעה דכתיב (תהלים קמה טז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, לכל חי אכילה לא כתיב, אלא רצון, ההוא רעותא דשוי על ההוא מיכלא שבעא אקרי, ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא ההוא זעיר בכזית ולא יתיר, הא רעותא דשבעא שוי עליה, ובגין כך ומשביע לכל חי רצון, רצון כתיב ולא אכילה, ועל דא וברכת ודאי, ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא. בגין למיהב חזיה לעילא:

ועיין בזה פלפול ארוך בגן רווח בחקותי עה"פ ונתתי שלום בארץ בדברי חנוך שם אות ה'

וקס מתרץ הקושיא שלפי המג"ח סימן רי ס"ק א' ללא מהני צניעה לנד שיהי האוכל הרכה אצל לא כדי אכילה פרס אע"פ שצנע לא ינכד. ותיזך עפ"י הט"ז קס שחישק על יין קוף כיון שזכרו בכך יכול לנכד אפילו כשזוהר מעט. הכי נמי כשזוהר מעט אפילו פחות מזכות אם מתכד כמעט יכול לנכד עיי"ש.

הכהנים יסא ה פניו אליו היא זרכה שזכה לשצר תאות אכילה שהרי בלא זה כתוב מפורש אשר לא יסא פנים ולא יקח שוחל. וזה רמז גם צפי' הפסוק (דברים לא) ו' והסתרת פני והיה לאכול פשט הפסוק הוא שהסתרת פני ה' היא הסרת ההשגחה וממילא בלות הארות, ורבינו דורס לאכול רמז לתאות אכילה ודורס מהסוף להתחלה פע"י לאכול נעשה והסתרת פני פי" ע"י תאוות אכילה הוא מסתיר פנים/ ו' דהיינו שאכילה בקדושה והארת פני ה' תלויים זה בזה, לכן כשפני ה' לא מאירים לחדם אזי הוא נאכל למדה רעה של תאות אכילה, וגם להפך כשאוכל שלם בקדושה אזי ה"י מסתיר פניו ממנו:

שמחוק סכרל זו עפ"י יומא לט שזמון ר"ס האדיק נשתלחה זרכה בלחם הפנים ועי"ש רס"י שנתקיימה המלואה צפחות מכזית ועי"ש תוס יסנים ועיין חת"ס או"ח סימן מט שפסק כן ועיין עדה חמד שלמד מהחת"ס לחולה שצבע צפחות מכזית סיכול לנכד.

ועיין ספר קול שמחה (לרבי שמחה בונים מפשיסחא) - פרשת נשא

ג. במדרש רבה (פר' י"א ז). ד"א (ו' כו), ישא ה' פניו. וכי הקב"ה נושא פנים, והלא כבר נאמר (דברים י' ז) אשר לא ישא פנים. וכו' ..

... וזה פירוש המדרש, כיצד, כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת, ואדם מישראל יושב הוא ובניו ובני ביתו, ואין לפניו כדי שביעה, ונושאין לי פנים ומברכין. כלומר, שהם מסתכלין מיד מי בא להם המאכל ההוא, ומגודל חשיבות הנותן, הם נהנין במאכל מועט, ומזה בא להם שביעה ומברכין. וזו ענין שהם נושאין לי פנים, והבן. כן גם כן הוא המדה שהקב"ה נושא להם פנים, ומשתעשע בעבודתן מועט, שעובדין לפניו, כיון שהוא מסתכל ממי בא העבודה ההיא. כיון שאנחנו בני אדם וקצרי השכל, ואף על פי כן אנו עובדין אותו. וזה פירוש ישא ה' פניו אליך. והבן כי עמוק הוא:

דהיינו מידה כנגד מידה על שהוא נושא פניו אל הקב"ה צענת אכילתו עי"ז הקב"ה נושא פניו אליו

י"ו להבין דברי רבינו עיין הסוגיא בבני יששכר - מאמרי חדש ניסן - מאמר ד' - אמרו רז"ל (ברכות כ ע"ב) אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם כתיב כן אשר לא ישא פנים מפני מה אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא י"י פניו אליך, אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל אני כתבתי בתורתך ואכלת ושבעת וברכת והם מודקקים על עצמם עד כזית עד כביצה, והנה הקושיא רבה מה זה תשובה הרי המלאכים שאלו מפני מה אתה נושא פנים, הנה נשיאות פנים מיקרי אדם שאינו ראוי לזאת הטובה מפאת מעשיו ואעפ"י נושאין לו פנים ועושין עמו בטובה, ואם כן מה זה תשובה, אם מחמת זאת החומרא שישאל מחמירין ראויים לטובות גדולות במשקל אל דעות זה לא נקרא נשיאות פנים וכתיב ישא י"י פניו אליך, ואם אין הדבר הזה גדול כל כך לפי משקל אל דעות ואעפ"י הוא ית"ש עושה עמדם טובות גדולות הרי הדרא לדוכתיה קושיית המלאכים מפני מה אתה נושא פנים להם:

ו"ל דהנה נשיאות פנים מיקרי מדת ואמת מדה הז' שבי"ג מדות של רחמים, הוא כביכול סוד הפנים תרין תפוחין קדישין, כשמאירה זאת המדה לישראל הוא אור פני מלך חיים, הנה הש"י אמר ואכלת ושבעת וברכת, ובזולת השביעה אינם מחוייבים לברך, אבל מדת ואמת שבישראל גורמים להם לברך בידעם האמת שאפילו כזית אין יכולים לסגל מבלעדי השגחתו ויכולתו ושפעו ית"ש, הנה מברכים להבורא ית"ש גם על כזית שאי אפשר לסגל בטבע רק בהשגחה נפלאה, והנה כתיב י"י צלך ותהלים קכא ה', כביכול כמו הצל אם האדם שוחק גם הוא שוחק וכו', כן כפי מה שישאל עושין כך הם גורמים למעלה על ידי מעשיהם, הנה מה שישאל מברכים גם על כזית הוא מפאת מדת האמת, תתן אמת ליעקב, ועל ידי זה גורמים למעלה להארת מדת ואמת הוא הארת הפנים כביכול תרין תפוחין קדישין וזה מיקרי נשיאות פנים, הבן הדבר. עכ"ל.

דהיינו שהוא ית' נושא פנים לנושא לו פנים ולכן אע"פ שזו נשיאות פנים אין זה שוחק אלא מצד הדין.

וצ"ע דאמנם האמת מחייבת לברך ולהודות לו ית' גם על כזית שהוא השיעור המועט שנקרא אכילה, אבל עדיין לא תירץ איך לא עוברים בזה על דבריו ית' שאמר ושבעת דייקא. דלכאורה חסר כאן במדת התמים תידיה עם ה' אלקיך מדת יעקב שהיא מדת ואמת.

ולפי רבינו משמע שמכח מדת ואמת דהיינו הארת פניו ית', וזכה למדת ההסתפקות ושובע מכזית, בבחי' ותאכל ותשבע ותותר הנאמר ברות.

אלא שצ"ע כי זה רק בסוף שאז באמת האכילה היא מכח הארת האמת שלו ית' אבל בחוש רואים כמה זמן ארוך צריך להשתדל באכילה בלא שביעה עד שזוכים שיתבטל לגמרי התאוה הזו. ורק אז זוכה לשבוע מכזית.

כי רק אחרי שמשתדל בזה בכל כוחו ואחרי שמשתדל בזה זמן מכח מדת אמת (דהיינו שנוהג בכל הדברים במדת אמת ובעיקר באכילתו) אזי הקב"ה נושא לו פנים שע"י מתבטל ממנו לגמרי התאוה וזוכה לשבוע מכזית.

ואולי צריך לדחוק שיש בזה בחי' עבירה לשמה כיון שמבין שהתכלית באמת היא לשבוע מכזית ומשתדל בזה לכן נחשב למדת האמת גם קודם ששבע. אלא שעד שיוכח למדת האמת בכל מדותיו לא יזכה לנשיאות פנים כזו שתבטל ממנו התאוה ויוכל לשבוע מכזית. ואעפ"י יוכל לברך כנ"ל. ואולי על כן תיקנו חז"ל לברך על כזית כדי שמי שבאמת רוצה לזכות לזה לא ייחשב לו עבירה עד שיוכח. ועוד גם בשיעור כזית יש דיעות מגודל ביצה של זמנינו עד כזית של זמנינו כן שכל אחד כפי מה שבכוחו יכול לעשות בלא לעבור על תנאי התורה של ושבעת.

י"ז עיין במפרשים עה"פ לא ישא פנים ולא יקח שוחק הנ"ל. וצ"ע מדוע אין זה נקרא שוחק מה שנושא פנים לישראל שנותן לו שבחים מכח אכילה בקדושה. ומאידך אם מגיע לו מדוע זה כן נקרא נשיאות פנים כלשון הגמ' איך לא אשא להם פנים דלא קאמר שאין זו נשיאות פנים כיון שמגיע להם מצד הדין אלא שואל איך לא אשא להם פנים משמע שגם אחרי ששובר תאוותו וחי במסירות נפש יום יום באכילה בקדושה עדיין זה נקרא נשיאות פנים.

ולכאורה צ"ע מברכות יז שצדיקים נוטלין בזרוע משמע שיש שכר שכן נוטלין מן הדין ולא בחסד.

ונראה כוונת רבינו איך לא אשא להם פנים שהיא מדת ואמת שלי כיון שהם נושאים אלי פנים באכילתם שהיא במדת ואמת.

ועיין הקדמת הוזהר דף ה. שהביא רבינו משם ראייה שבורא שמים וארץ חדשה שם מבורא שיש קטרוג והקב"ה מסתיר אותו מהם עי"ש. ולפי הנ"ל כיון שמוודד לו במדה שלו למה יש קטרוג. ואולי הכח שניתן לו לשנות המזלות הוא יותר מהארת פנים וצ"ע.

" דברים פרק לא (יז) וְהָרָה אִפִּי בּוֹ בְּיוֹם הַהוּא וְעִבְדִּיתִים וְהִסְתַּרְתִּי פְּנֵי מִיָּהִם וְהִיָּה לְאָכָל וּמִצְאָהוּ רְעוּת רְבוּת וְצָרוֹת וְאָמַר בְּיוֹם הַהוּא הָאֵל על פי אין אלהי בקרבי מצאונני הרעות האלה:

" צ"ע לכאורה בפסוק משמע להפך שע"י הסתרת פנים נופל לתאות אכילה. ועוד שבפסוק משמע שנאכל ולא שאוכל.

ו"ל שאה"נ באמת ההסתרת פנים גורם לתאות אכילה וכמבואר לקמן אבל גם להפך הסיבה להסתרת פנים היא תאוות אכילה כי ה' צלך ופונה עורף להפונה עורף ממנו ומאיר פנים לפונה אליו בעשית רצונו ובפרט באכילה בקדושה שהיא תוצאה של דביקות הנובעת מהארת פנים כפי שיבואר.

ומה שבפסוק משמע שנאכל צ"ל שתאות אכילה היא שנאכל למידה רעה זו וגם בפשט שהפסוק מדבר והיה לאכול ע"י הגויים יבואר עפ"י תורה קא ולו שנפילה לתאוה היא בחי' שיעבוד למלכות הזו שחיותה מאותה תאוה. כמבואר שם שיש ע' מדות רעות וכנגדן ע' אומות וכל אומה חיות מאחת מע' מדות רעות.

והארת הפנים/ט' הוא תיקון ואמת [כ]/כ"א הפירוש כי יג מדות של רחמים הן בחי' יג תיקוני דיקנא של אריז' אנפין שסם הכל רחמים והמידה השביעית היא "ואמת" נמאלת בחיקוני הדיקנא בלחיים הפנויים משיער והם נקראים פנים/כ"ב וכשהקצ"ה מפנה פניו אל האדם מאיר לו משם האמת לאמיתה שהקצ"ה עיקרא ושרשא לכל עלמין סובב וממלא ומנהיג לבדו את העולם ורק לו ראוי לעבוד ולהתבטל לרצונו בתכלית, ומדת אמת היא בחי' יעקב, כמו"ש (מיכה ז) **תתן אמת ליעקב.**

והוא בחי' תפילין דהיינו שע"י מלות תפילין מאיר לאדם האמת, כי יעקב הוא תפארת הוא השלישי לג' אצות שהיו מרכבה למדות חסד גבורה ותפארת, לכן יעקב נקרא בחי' האצות שכלול מהם באופן השלם יותר זה כלליות הגוונין כי חסד הוא גגון לזן ודין גגון אדום וכשנכללין זה בזה בתפארת נקרא כלליות הגוונין, בחי' תפילין הנקראים פאר לשון תפארת הג'ל/כ"ב, כמו"ש בנביא (יחזקאל כד) כשנפטרה אשתי ליוה עליו הקצ"ה שינהג ההפך ממנהג האבל ולכן אמר לו **פארך חבוש** [כד] דהיינו שינה תפילין, ונקט לשון פאר שרומז לתפילין כי מילת מפואר אומרים על דבר שיופיו נובע מכלליות הגוונין שבו דהיינו הארת האמת/כ"ב: ועיקר עשירות בא מאמת/כ"ב דהיינו מלת ההסתפקות כי עשיר הוא השמח בחלקו אבל בעל הון רב שאינו שמח בחלקו אינו עשיר אלא לל ורש כי הוא חסר תמיד. וראיה שעשירות בא מאמת היא כמו"ש חז"ל (שבת קד) קושטא קאי פירוש אמת יס לה עמידה, ואמרו חז"ל (פסחים קיט) **ואת היקום אשר ברגליהם** [כ"ב] זה ממונו, שעליו קאי בגמרא סם פרשו הטעם שהתורה שמספרת כי כל ממונס של עדת קרח נבלע באדמה נקטה בלשון היקום אשר ברגליהן, כי הממונ מכונה יקום אשר ברגלים כי מקים ומעמיד את האדם, כי בלעדיו אין לאדם פרנסה וכלי פרנסה אין לו תקומה. דהיינו שרבינו מביא ראיה לכך שעשירות בא מאמת ממאמר חז"ל שלאמת יס עמידה וממאמר חז"ל שהממונ נקרא מעמיד. נמלא שממונ ואמת דקדושה הם בחינה אחת/כ"ב:

ט' צ"ע שפתח בנשיאות פנים כנ"ל נמצא שנשיאות פנים בחי' שיבור תאות אכילה וכאן אומר הארת פנים שזה נמוך יותר כנ"ל עפ"י הכלי יקר שהארת פנים בחי' אחותי שווה לו ואילו נשיאות בחי' אימי שנושא פניו למעלה ממנו. ועיין לקמן בלשון מוהרנ"ת גם שם פתח בנשיאות פנים וסיים בהארת פנים וצ"ע. לכאורה משמע לפ"ז דלא סבירא ליה לרבינו החילוק של הכלי יקר וא"כ צ"ע מה פירוש נשיאות פנים. ונראה עפ"י הג"ל שהביא ראיה לעשית מופתים מהפסוק ישא ה פניו אליך שנשיאות פנים היא הנהגה שלפנים משורת הדין ולא דווקא שנושא ומרים פניו אליו. וצ"ע א"כ עצם הלשון הוא נשיאות פנים.

או אולי אפ"ל שכן ס"ל לחילוק של הכלי יקר וזה שנקט נשיאות פנים כלפי שיבור תאות אכילה והארת פנים כלפי מדת ואמת דהיינו שבאמת המשבר תאות אכילה זוכה ליותר ממדת ואמת שהיא הארת פנים אלא לשרש מדת האמת שהיא הבינה נשיאות.

אבל עיין לקמן בלשון מוהרנ"ת שכותב שנשיאות פנים בחי' אמת כדאיתא בכוונות שהארת פנים בחי' אמת משמע לכאורה דס"ל שהם דבר אחד ואמנם צ"ע אם אפשר לדייק כך כך בדבריו אבל באמת לפני כן כבר כתב שע"י שיבור תאות אכילה זוכה לנשיאות פנים ומה שכתב אח"כ לבאר נשיאות פנים מהכוונות אפ"ל שאין הכוונה שהם דבר אחד אלא שמביא ראיה לנשיאות פנים מהארת פנים אבל זה לא סותר שהמשבר תאות אכילה זוכה ליותר מהארת פנים דהיינו לנשיאות פנים. וכן כתבתי גם בהקדמה שנ"ל שאפשר להכניס בדברי רבינו את הביאור של הכלי יקר לבאר החילוק בין נשיאות פנים להארת פנים ע"ש.

עוד בענין זה צ"ע שמצד אחד רבינו מדבר כאן במדרגת יעקב ועיין תורה כא שמדרגת ישראל גבוהה ממנה. ולפ"ז אולי באמת הנשיאות פנים כאן היא הארת פנים דייקא. אבל מאידך כידוע לשבר תאות אכילה היא מדרגה גבוהה ויחידי סגולה זוכים לה במדרגה המבוארת כאן וראוי לה הנשיאות פנים שהיא מדרגה גבוהה וא"כ מסתבר שבאמת זוכה למדרגת אימי דהיינו תיקון המלכות עד שעולה לבינה עילאה כמו במוסף של שבת. וצ"ע.

כ' שמות לד' ו' ועיין זוהר ח"ג דף קעה. ועיין לעיל תורה בג אות א (דף לה). ובסוף תורה לה. ועיין לשון מוהרנ"ת – והנה נשיאות פנים הוא בחי' אמת כמבואר בכוונות על יג מדות אמת הוא הארת פנים.

כ"א הקשר בין מידת האמת לאיך לא אשא להם פנים דהכא עיין בני יששכר יב' ו'

כ"ב וכמבואר בתורה בג אות א' ובתורה לה אות ט' ועיין תורה קצב שהפנים הם מדת האמת וז"ל – וְאֵמֶת הוּא הַפְּנִים שֶׁל כָּל הַפְּנִים דְּקִדְשָׁה, בְּבִחִינֹת (תְּהִלִּים כ"ד): "מִבְּקִשֵׁי פְּנֵיךָ יַעֲקֹב סֵלָה", בְּחִינֹת (מיכה ז): "תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב".

כ"ג נראה כפי שמבאר משמע שהן בחי' גוונין כיון שהם בחי' אמת שהיא בחי' גוונין כיון שאינה מתבררת אלא ע"י שני צדדים המחייבין ומזכין דהיינו חסד ודין.

וכן מדת האמת היא ספירת התפארת ויעקב והתפילין הן גילוי האמת כמו"ש בגמ' ברכות ו. אתם עשיתיו חטיבה אחת כמו"ש שמע ישראל ה"א ה' אחד

כ"ד * עיין ברכות יא. וטז: סוכה כה: ורש"י ותרגום על יחזקאל שם ובעה"ט שמות יג יג מדרש שכל טוב שמות יג טו ועוד הרבה בזה ותקונים] כ"ה כן נ"ל משמע מרבינו כאן

כ"ו עיין סוף תורה בג לשון מוהרנ"ת שם – וְעַל פֶּן אֵי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ שְׁפַע וּמְזוּנֹת וּלְהַרְוִיחַ מְמוֹן הַנִּקְרָא מְמוֹן, דְּהֵינּוּ מְמוֹן דְּקִדְשָׁה, שֵׁיחָהּ 'שְׂמִיחַ בְּחִלְקוֹ' שְׂחָהוּ עֵקֶר הַעֲשִׂירִית, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ רַבּוּתֵינוּ, וְזָרוּם לְבָרְכָהּ, 'אֵיזְהוּ עֲשִׂירֵי הַשְּׂמִיחַ בְּחִלְקוֹ' (אָבוֹת פ"ד), כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂבִירַת תְּאֵוֹת מְמוֹן, שְׂחָהוּ בְּחִינַת אֱמֶת, שְׂמִשָּׁם עֵקֶר הַהִשְׁפָּעָה כְּפ"ל.

כ"ז דברים יא ו'

כ"ח קשה כי האמת עומד אינו מעמיד כמו הממונ נמצא כביכול שהממונ מעמיד את האמת. ואילו רבינו אמר להפך שעשירות בא מאמת משמע שהאמת מעמיד את העשירות כי ע"י אמת הוא שמח בחלקו דהיינו עשירות דקדושה. אמנם עיין תורה סו אות ג' שם הממונ מעמיד את האמת כי בלי ממונ הוא נצרך לבריות ואזי מתנהג בשקר. וכן משמע אצלנו וצ"ל שכוונת רבינו כדרכו ששניהם תלויים זה בזה וכנ"ל לגבי אכילה ואמת עה"פ הסתרת פניו והיה לאכול ע"ש.

וזה שאמרו חז"ל צגמרא (ברכות כד.) שפירוש הקללה שאמרה התורה צפרשת צחקוטי והיו חיך תלואים
 [בט"ל] זה עונש מדה כנגד מידה לאיש התולה תפיליו דהיינו שתולה אותן צלועות והבית הקדוש שבו הפרשיות
 תלוי צלועי והוא צזיון לתפילין ופגם צמדת האמת, גם אמרו צגמרא (מנחות קג:)/ל"א זה הפסוק הנ"ל נאמר על
 הקונה תבואה מן השוק [לב]/ל"ג דהיינו שמי שאין לו קרקע משלו לגדל צה תבואה ופרנסתו תלויה צמעותיו אס
 נמלאת, הוא זה שנתקיים צו הקללה הנ"ל, נמלא היינו שהדלות בא ע"י פגם התפילין, ע"י פגם של
 אמת דהיינו מזה ששתי הדקשות נדרשו על הפסוק הנ"ל מציא רצינו ראייה לדבריו הנ"ל גדלות ופגם התפילין הן
 צחינה אחת:

עתה יצאר רצינו שארץ ישראל היא המקום המסוגל להארת האמת ועי"ז מסוגלת לאכילה צקדושה
וארץ ישראל שעיקר קבלתה מבחי' יעקב, כמ"ש (בראשית לו) וישב יעקב בארץ/ל"ד,
 דהיינו ממדת האמת שהיא צחי' תפילין בשביל זה נקראת [ל"ח] ארץ החיים [ל"ז/ל"ז], כי תפילין נקראים
 חיים, כמ"ש (ישעיה לח) ה' עליהם יחיו [ל"ח] וצגמרא מנחות מד לרשו שה' עליהם הכוונה לתפילין כמ"ש
 וראו כל עמי הארץ כי שם ה נקרא עליך. ועי"ז יחיו, כי תפילין צחי' אמת צחי' חיים. ולכן יעקב צמדתו אמת נאמר
 צו יעקב לא מת וכמזואר כל זה לקמן צלשון מוהרנ"ת: וזה שבחה של הארץ לכתוב צה אשר לא במספנות
תאכל בה לחם (דברים ח') כי לפעמים אדם אוכל לחם מחמת עניות, ולא מחמת חסרון
תאודה לתענוגים אחרים, אבל אם היה לו שאר מאכלים, לא היה אוכל לחם לבד, כאן הוסיף
 רצינו לצאר עוד גדר צתאות אכילה שלא רק למעט צכמות אלא גם למעט צהנאה הגשמית וזה שבח א"י, שלא
 מחמת עניות תאכל לחם, אלא מחמת שיבור וביטול תאוות^ל אכילה דהיינו שארץ ישראל מסוגלת

כ" דברים כח טו

ל פרש"י – (פסוק טו) חיך תלואים לך – על הספק. כל ספק קרוי תלוי שמה אמות היום בחרב הבא עלינו ורבותינו דרשו זה הלוקח תבואה
 מן השוק;
 רש"י שינה מלשון הגמ' שדרשה זה הקונה משנה לשנה וצ"ע אם כוונתו לפרש את הגמ' או שנקט גרסה אחרת. ולא מצאתי גרסה כזו
 בדקדוקי סופרים שם ולא במדרשים.
 ל"א מנחות דף קג: דאמר רבי חנין והיו חיך תלואים לך מנגד זה הלוקח תבואה משנה לשנה ופחדת לילה ויומם זה הלוקח תבואה מערב
 שבת לערב שבת ואל תאמן בחיך זה הסומך על הפלטר.
 רש"י –

הלוקח תבואה משנה לשנה – שאין לו קרקע לזרוע דהיינו חייו תלואים שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה:
 הפלטר – נחתום:

נמצא שבגמ' נדרש הפסוק בג' קללות רישא בדואג אחת לשנה ואמצע בדואג כל ע"ש וסיפא בדואג בכל יום
 ל"ב זו גרסת רש"י דברים כח טו אבל גרסת הגמ' זה הלוקח תבואה משנה לשנה ופרש"י שאין לו קרקע לזרוע ואינו יודע אם יהיו לו מעות
 לקנות בשנה הבאה

ל"ג לשון רבינו משמע שקונה תבואה לטחון ולאפות בעצמו אפשר כוונתו בגרסת הגמ' פעם בשנה או קצת יותר. ולקמן בלשון מוהרנ"ת נקט
 זה לוקח מן הפלטר דהיינו שקונה בכל יום לחם מן האופה נמצא דאגתו בכל יום משמע שפגם הרבה יותר בתפילין.
 עוד עיין בראשית רבה פרשה צא פסקה ו רדו שמה שכל הלוקח תבואה מן השוק ירידה כתיב בו. וכן איתא בתנחומא מקץ פ"ח.
 ילקוט שמועני בראשית – פרק מב קמח – כל הלוקח תבואה מן השוק ירוד.

ל"ד גם באברהם ויצחק כתיב וישב אבל לא וישב בארץ אלא בעיר פלונית כגון וישב אברהם בבאר שבע וישב באלוני ממרא וישב יצחק
 בגרר וכי"ב. ונראה הכוונה שהצדיק משפיע למקום בו יושב וכן כשבא יעקב לעיר שכם תיקן בה תקנות ע"י הארת האמת שהשפיע בה
 כמבואר בתורה כג. ודווקא ביעקב כתיב שישב בארץ דהיינו שכל הארץ מקבלת ממנו. וכן כתיב וישב ישראל במצרים וישב יוסף במצרים
 הכוונה כנ"ל וכמבואר שבאמת בטל העניות והרעב עי"ז שיעקב ישב בה ואולי טעם שיוסף לבדו לא הועיל לבטל את הרעב כי אז נפרד
 מיעקב ועיקר כח יוסף להשפיע הוא את בחי' יעקב כמבואר בזהר יעקב ויוסף כחדא אזלי.
 והעומק בזה כי צדיק מרכבה ליסוד שדרכו משפיע הקב"ה למלכות שהיא המקום שבו יושב כי הישיבה בחי' יחוד. בבחי' כל העולם ניזון
 בשביל חנינא בני דהיינו דרך השביל והצינור שהכין רבי חנינא בן דוסא הצדיק מכח שיבור תאות אכילה שהיה אוכל קב של חרובים בלבד
 בשבוע.

ל"ה ישעיהו לח יא תהלים קמב ו' איוב כח יג

ל"ו * זוהר ויקרא מה: [וזוהר לך לך צה: תרומה קסח: וקסט. ופרשת נח סה: טו. וזוהר ח"א קצג. קטו].

ל"ז זוהר ויקרא מה: – פתח כפי יוסי ואמר, (תהלים כד א) ליהו"ה הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה, כיון דאמר ליהו"ה הארץ ומלואה, אמאי
 תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר, ליהו"ה הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא דאקרי ארץ החיים הארץ היא המלכות
 השמנת צלשן וצאל שם צה הארת המוחין הנקראים חיים, תבל ויושבי בה, דא שאר ארעאן, היינו שאר הארצות דהיינו ג' עולמות צי"ע שסם חילות המלכות כמה דאת
 אמר (שם ט ט) והוא ישפוט תבל ג' עולמות ציע בצדק, דתבל בצדק תלייא, היינו צמלכות דלילות ובלא חד מלה. כל ג' עולמות ציע הם ענין אחד כי טלס
 ממנהגים ע"י מלכות דלילות. רבי חייא אמר, ליהו"ה הארץ ומלואה, הארץ תינח, ומלואה מאי היא, אלא אלין נשמתינן דצדיקייא, תבל ויושבי
 בה, תבל דא ארעא דלתתא, ויושבי בה, אלין אינון בני נשא.

ל"ח ישעיהו לח טז * עיין מנחות מד: [לקמן מוהרנ"ת בלשון ציין לשם]

ל"ט מתרצו - תאות

לזיטול תאוות אכילה ולהסתפק זה כלחם זלל תוספות להטעימו/מ¹⁰. כי היא מקבלת הארה והשפעה מבחי' תפילין, מבחי' יעקב, מבחי' אמת, שמשם בא עשירות כנ"ל. נמצא מה שתאכל לחם לבד, לא מחמת מסכנות/מ¹¹, אלא מחמת שיבור תאוות¹² אכילה: וזה פי' (במדבר יג) **אֲרֶץ אוֹכֵלֶת יוֹשְׁבֶיהָ**, פי' שהיא מקבלת שפעה מבחי' יעקב דהיינו שהיא נזונת מבחי' יושביה דהיינו ממדת אמת שהיא מלתו של יעקב, כמו שכתוב **וישב יעקב בארץ כנ"ל**:

וזה פי', כי היא שמלתו לעורו [מ¹³], דא עור של תפילין כן לרשו בתקוני הזהר (תיקונים תיקון ס"ט דף צא ע"ב) [מ¹⁴]/מ¹⁵. דהינו ששמלתה של השכינה הס' התפילין/מ¹⁶ שבה נשמלה נכנס בחי' תפילין כי אור התפילין דהיינו הארת האמת ממנו כח השמלה לשמור את השכינה ואת כנסת ישראל: מ¹⁷] ופאל מוהרנ"ת **לכאורה אין לזה פירוש**, מה חיבור יש לענין זה של דקשת התיקונים על שמלתו לעורו למ"ש למעלה צענין שיבור תאוות אכילה. ומצא מוהרנ"ת אך נראה כוונתו הק', כי למעלה מבואר שע"י תפילין, שהוא בחי' אמת בחי' יעקב שזוכין ע"י שבירת תאוות אכילה, עי"ז ניצולין מדלות ועניות כנ"ל, וזהו מה שהביא מקרא זה, **כי היא שמלתו וכו' לענין זה**, פי' כי מקרא זה נאמר על העני והאביון שלו ממון ואין לו להחזיר ולקח ממנו המלוה כסותו למשכון דהיינו שכלל לילה זא ולקח ממנו

¹⁰ לכאורה הכוונה פשוטה בזה שמחמת שיבור התאוה הוא מסתפק אכילת לחם אע"פ שאין בו טעם כל כך. אבל עיין לק"ה נטילת ידים לסעודה הלכה ו' אות צח עפ"י תורה ז' ח"ב] שע"י הדעת ששופע בא"י הלחם שבה כלול בו כל הטעמים ועי"ש שכך מובא בספרים על א"י ולפי"ז יש סגולה בא"י שהלחם שבה טעים גם למי שלא שיבר תאוות אכילה כל כך.

עיין ספרי מעשיות ז' בעטלערס תחילת יום שני שהחריש דייקא חי' חיים טובים דהיינו שהיה אוכל רק לחם ומים וכן במעשה מחכם ותם התם אבל רק לחם ומים ונ"ל שהתם כלול מכל הז' בעטלערס אבל הנקודה הזו של שיבור תאוות אכילה דהיינו שטעם בלחם ומים כל הטעמים זה קשור לבחי' חרש דקדושה שהיה בו. משמע שמה שמפריע לתאוות אכילה זה דוקא מה ששומע מה שלא צריך וזה הפך הסברה הפשוטה שתלוי דווקא בעינים שרואים את התענוגים ועיין תורה ג' הסומא רעב משמע שהעינים דייקא עושות שובע אבל באמת עינים גשמיות עושות רעב ועיני השכל עושות שובע וצריך ביאור בזה מה הקשר לאזנים.

¹¹ הר"ן 5 ביאר בזה עוד ביאור פנימי יותר והאריך לבאר המילה מסכנות מורכבת משתי מילים כי כנות היינו אמת כמ"ש כנים אנחנו וכן כן היינו בסיס בחי' האמת שיש לה רגלים

ומס בחי' שכחה עיין תורה ז' שזה בחי' מוות עיין תורה לו וכן הוא נקרא ס"מ וזה לשון למסמס ולהמיס שכלל הכוונה שהוא מבטל את האמת והכנות והבסיס והאריך לבאר בזה כמה דרכים והעיקר שבא"י א"א לאכול כך בלי אמת את הלחם. לחם לשון הלחמה שמחבר נשמה לגוף כי אז יהיה ארץ אוכלת יושביה לגריעותא כדלקמן בטן רשעים תחסר. וכמ"ש לא כן הרשעים כ"א כמוץ אשר תדפנו רוח אין להם כן ובסיס לכן נתפסים במוץ ותבן ולא בחיטה והאמת וזה הכוונה לא במסכנות תאכל בה לחם היינו לרק שלא תוכל מותרות אלא את הלחם גם לא תאכל במסכנות.

¹² מתרצו - תאות

¹³ בתקפא - (במדבר כג) ובתשכט תוקן

¹⁴ שמות כב כו

¹⁵ בדפים שלנו דף ק:

¹⁶ תיקוני זהר דף ק: כסותה מסטרא דשמאלא דאיהו כסות עינים, דתמן עריין לשמאלא, בגין דסטרא שמאלא תמן פגימו, הדא הוא דכתיב מצפון פתח הרעה, ובגין דא אתמר ביצחק ויהי כי זקן יצחק ותכדין עיניו מראות, ותמן צריך כסויא, ומשה בההוא אתמר ביה ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלקי"ם, ובגין דא ציצית ותפילין אינן כסויא דילה, הדא הוא דכתיב כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו, (ובעור דתפילין, כסותה לבדה היא שמלתו לעורו), בעור דתפילין, כסותה על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה:

תיקוני זהר דף נה: איהי טלית דקודשא בריך הוא, ובה אתעטף קודשא בריך הוא, כמה דאת אמר עוטה אור כשלמה, ואיהי ציצית דצדיק דאיהו עני בגלותא, הדא הוא דכתיב תפלה לעני כי יעטף, עני ודאי, דביה אתעטף, בגין דאיהי כסותה לבדה היא שמלתו לעורו, דא משכא דתפילי, דאתמר בהון ויעש ה' אלקי"ם לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם:

ועיין תורה לח אות ז' [דף נג.] ומשה זכה לקירון אור פנים ומבואר שם שהוא אור התפילין ועיין ב"ר כ' יב בתורתו של ר"מ כתיב כתנות אור וילבישם.

ומבואר כאן שאור התפילין הוא הארת האמת ועיין תורה לה אות ז' שדובר אמת בלבבו נעשה חשמל מעולם הבינה להלביש את האמונה בבחי' אמת מסככא על בנאה.

¹⁷ אע"פ שבפסוק משמע ששמלה ועור הם שני לבושים אבל עפ"י הסוד נראה שהם בחי' אחת גשמית ורוחנית שהעור הוא בחי' הארת האמת בחי' בגד רוחני המתלבש בשמלה וממנו כח השמלה לשמור. וזה כוונת רבינו שבה נכנס בחי' התפילין.

ועיין שער הכוונות דרושי ברכות השחר - והנה ז"ס ענין המלבוש כי מלבוש בגימ' אור' פניא"ל שה"ס שם אל וה"ס שע"ח נהורין אשר בפנים העליונים כמש"ת לקמן בע"ה והוא בגימ' חשמ"ל לבוש הבינה המלבישת את זו"ן ולזה תכוין באומרך מלביש ערומים אל מלבוש הנז' והכל נמשך משם א"ל והוא כי ב' שמות א"ל במילואם עולים בגי' ש"ע ועם ח' אותיו א"ל אל"ף למ"ד הרי שע"ח גימטריא מלבוש וכבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים דצ"ו ע"ב בפ' בבבדו בה כי לבוש הנשמה נמשך משם אלוה שפירושו הוא א"ל ו"ה כי המלבוש נמשך משם אל ל"ה שהם זו"ן הנק' ו"ה.

מבואר שהלבוש הוא מהארת האמת שע נהורין אור הפנים וכן מבואר בתורה לה שהארת האמת היא אור הבינה בחי' חשמל גמט' מלבוש. וכן מבואר לעיל תורה מא שחשמל גמט' מלבוש שע נהורין שבבינה שומר מקליפת הע"ש שמקלקל את הבגדים

עוד עיין בתקונים דף נה. הנ"ל שעור התפילין הנ"ל שהוא הארת האמת שעושה את השמלה ללוש הוא בחי' כתנות עור שהלביש הקב"ה לאדם וחוה. ואיתא בב"ר כ' יב שבתורתו של ר"מ כתיב כתנות אור. ולפי הנ"ל היינו אור התפילין אור האמת שהאיר להם בחי' אור המלבוש כדי שיהיה העור שלהם בבחי' שמלה לשמור עליהם כי קודם החטא לא נצרכו לזה.

¹⁸ ביאור מוהרנ"ת בתקפא

את כגדו היחיד שיש לו אצל צדק חייב להחזיר לו כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעוררו/מט וזלילה יאן כסדין בלא כגדו, ומרמז על עניות השכינה בגלותא/ג, שמשם מחסרון אור האמת אור התפילין (שנחסר כשהאכילה אינה נקדושה) מסע עיקר העניות של ישראל בגלות, כמבואר בתיקונים [גא], וזהו כי היא כסותה וכו' היא שמלתו לעוררו דא תפילין, היינו שהתפילין הם עיקר השמלה המגנת על עניית להינינו עניות השכינה וכנס"י, כי תפילין מבטלין הדלות/גב, כי עיקר השפע והעשירות

^ט ולפי התקונים שהכוונה לתפילין נמצא שע"כ מצות הנחת תפילין ביום דווקא ולא בלילה כי יצה"ר הנושה בנו לוקח מאתנו בלילה את אור התפילין משכון על החוב שאנו חייבים לו מזה שלוינו ונשתעבדנו לו בעוונות. אבל ביום הוא חייב להחזיר לנו כי התפילין היא כסותינו לבדה רק ממנה יש לנו אור האמת לשמור עלינו מהסתרת פנים גמורה ונפילה לגלות הדעת גמור.

^ז תיקוני זהר דף קמב/א – היא שמלתו לעוררו משכא דתפילין, ואם את לא תחזיר אלן כסויין ליה קדם דיתכניש מניה שמשא דאיהו קודשא בריך הוא, דאתמר ביה כי שמש ומגן ה' אלקי"ם, הכי יתכניש מיך נשמתא, דאתמר בה כסאו כשמש נגדי, מדה לקבל מדה, ובגין דא עד בא השמש תשיבנו לו, לו לעני דאיהו צדיק, ולשכינתא דאיהו עניה בגלותא, כד יתי ליליא דאיהו גלותא, במה ישכב:

כא * שם

^ב הריצ"ח בתורה זו שיעור ז' ביאר נפלא עפי"י הארז"ל כי קשה אם מאיר אור התפילין מדוע היא בגלות הרי הם בחי' אמת וכשהאמת מאיר במלכות אזי היא בשלימות ותיקון. וביאר שיש ג' מצבים כי יש מצב של ארץ אוכלת יושביה שנוזנת מוישב יעקב שאז מאירה האמת במלכות בשלימות בחי' אישלם סיהרה שהיה בימי שלמה המלך בחי' לא תחסר כל בה בחי' יש לי כל שזה יכול להיות רק למי שלא צריך שום דבר כי נהנה מעצם הקשר עם הקב"ה עם האמת. וזה בחי' רחל בחי' תפילין של יד שיש בהם כל הפרשיות של ראש אבל בבית אחד דהיינו שהמלכות מקבלת כל המוחין מז"א

ולעומת זה יש אוכלת יושביה כשנופלים לבחי' פשט וגשמיות כשהאמת לא מאירה אזי כנ"ל שאוכלת יושביה כמו שהתכוונו המרגלים לגנות ובאותו לילה בכו בכיה של חנים ונענשו בבכיה לדורות ועל זה נאמר השליך משמים ארץ תפארת ישראל דהיינו שהפקיעו את התפילין מהשכינה ואז נגזר להפיצים בגייתם ולזרותם בארצות דהיינו גלות שזה אוכלת יושביה כפשוטו ובאמת להם הייתה כליה כמ"ש במדבר הזה יתמו שלא זכו לארץ ישראל כי נאכלו על ידי פגם א"י

אבל יש מצב בינים ובחי' צדקן שאז מאיר במלכות רק מעט אור ההכרחי כדי שלא תאבד בגלות בחי' השוכן איתם בכל טומאתם משהו של קשר לא באופן ישיר של וישב יעקב בחי' פנים אלא מאיר בחי' קשר של תפילין שהוא מאיר במצב של עורף ושם אין פרשיות אלא עור וקשר וצורת דלת דהיינו מעט אור כדי לשמור על קשר במצב של דלות וזה בחי' לאה שהיא גם אשת יעקב אבל בחי' שנואה ומעשיה כלפי חוץ לא נאים יפים כל כך בחי' עיניה רכות ולא יפות ורק בפנימיות מתגלה שהן יפות מאד כי נגרם על ידי הבכיה לזכות ביעקב ולא ליפול בידי עשו.

ולחבין דבריו עיין לקוטי תורה – ספר איוב ט כו ו'אחר עורי נקפו זאת ומבשרי אחזה אלוך". דע כי אין לך גוף ונפש ורוח שלא נבראו ע"י כי"ב אותיות התורה וכל א' מאלו הנ"ל יש להם כ"ב אותיות בעצמן והנה כל אלו עומדים בפנים ועור האדם סוכך עליהם דוגמת רקיע ומסך ואמנם האדם הצדיק אשר נפשו מזוככת יש בנפשו יכולת להאיר ולעבו' דרך המסך ולצאת לחוץ ומגלה תנועותיו כי נשמה ודאי אין להם כלל וקליפות סוככים על נפשו ואינו יכול להאיר ואמנם אלו האותיות הם מתגלגלן מחוץ עור האדם או במצחו או בשאר גופו כמ"ש במקומו בע"ה, וזהו הטעם שנקרא עור"ר כי ע"י הכאה שמכה הנפש שם יוצאת האר' לחוץ, וכבר ידעת כי אדם טוד שם מ"ה כי הוא גי' מ"ה וכשמכין האורות זה בזה מכה תחלה הנשמה לנשמה בנשמה וזהו הכאת יו"ד בה"א כיצד יו"ד פי' ה"א גי' ק"כ אח"כ מכה הנשמה ברוח שהוא יותר חיצון והוא הכאת ה"א בוא"ו ה"א פ' וא"ו גי' ע"ח אח"כ מכה הרוח בנפש והוא הכאת וא"ו בה"א גי' ע"ח הרי ג' הכאות אלו גי' רע"ז כמנין עור כי כל אלו האורות שמספרם רע"ז חוזרים ומכים בעור האדם כדי לצאת לחוץ ונעשים עור וז"ס ו'אחר עורי נקפו זאת" כי נקפו ל' הכאה כמו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה

והענין כי מה שהוא נגלה אל האדם הוא העור והנה אותו העור הוא מסך על מה ששפנים ונמצא כי אורות פנימים הם עומדים אחורי העור כי העור הוא נגלה והם מכוסים בו ועומדים אחורי העור המנקפים ומכים בו ומוציאים אורות' לחוץ ואז אני רואה אותם וזהו ו'מבשרי אחזה אלוה" כמו האיש העומד אחורי הכותל והמוציא

וזהו ו'אחר עורי נקפו פי' אחר אותן האורות העומדים אחר עוריהם המנקפים ומכים בו ומוציאים האורות לחוץ ואז ומבשרי אחזה פי' כי אע"פ שהם עצמם בפנימיות אין נראי' אבל בהיות' בבשרי שהוא אחר הכאתם בגוף האדם אז אני יכול לראות ולחזות בגוף אלוה.

פי' כי נשמה נקרא אלוה כנוכר בסבא ע"פ מנשמת אלוה יאבדו' כי הנשמות נמשכים משם וכונת איוב כי לפי שהנפש מכה ובוקע ויוצא לחוץ היא מגלה כל העבירות והעונות במצח האדם ואז הי' המקטרג רואה אותן ומסטיין עלין ואז הי' מכה אותו ולכן באו עליו כל הרעות ההם וז"ס עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו

פי' דע כי לאה ורחל הם ב' נוקבין היושבים אחורי ז"א והם נשים אשר לו ואמנם כתיב ויאהב יעקב לרחל כי יותר יש אהבה לז"א עם רחל יותר מלאה והטעם לפי שרחל היא בת זוגו אמיתי שהיא מכלל ז' נקודות ראשונים ה' אחרונה שבשם אך לאה היא אחורי' שנפלו מאמא עילאה והיא בדרך השאלה אשה לז"א וז"ש עור בעד עור פי' אהבה יש לז"א עם לאה ויתן עורו בעד עור לאה אך עכ"ז בעד נפשו שהיא רחל אין מספיק בעור לבד כי כל אשר לו יתן בעד נפשו

ופי' הענין כי כבר ידעת כי לאה אין לה הארת מוחין מז"א רק הארה בעלמא העובר דרך עור ז"א ולכן רומזת בקשר דתפילין שאין שם כתיבת פרשיות כמו בתפילין רק עור לבד להורות שאינה יכולה ליקח ממוחין עצמן רק מלבוש שלהם שהם נה"י דבינה ומשם לוקחת הארה מועטת מד' מוחין

ולכן צורת הקשר בעין דל"ת להורות שהיא דלה ועניה ולהורות ג"כ על לקיחת' האר' מועטת מן ד' מוחין ולכן צורתה ד' ולכן נקרא לאה עור בכל התורה כמבואר אצלנו וכבר פי' טעם קריאת עור בסוד ההכאות

וביאור זה הענין יותר כי הלא נה"י דאבא בתוך נה"י דאמא הן עומדין ואלו הם י"ה של השם ואלו מכים אבא באמא יו"ד בה"א אח"כ מכה אמא בוא"ו ה"א פ' וא"ו ואח"כ יוצאין האורות אל לאה שהוא וז"א פ' ה"א הרי אין לאה בחי' ועור יוצאת לחוץ דרך עור של ז"א וזהו עור בעד עור כי לאה הנקראת עור עובר הארתה דרך עור ז"א

והטעם נתבאר במ"א לפי שאורות הבינה עדיין סתומים לכן עדיין אין הארה אאל בחי' עור אבל רחל שהיא כנגד אורות מגולין זו ודאי הארה עצמה המגיעין אל חלקה בסוד אותו עטרה של גבו' וכן שאר המוחין ניתנו לרחל בבחי' מוחין ממש נמצא שכל מה שיש לז"א יש לרחל וזה כל אשר לאיש יתן בעד נפשו וכבר ידעת כי רחל נק' נפש וז"א רוח כנודע.

עוד עיין קיצור הענין לקוטי תורה איוב פי"ב – עור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו כבר בארנו בענין תפילין של ראש כי אין ללאה מוחין כי אינה מקבלת הארה כ"א מן הלבושים של מוחין ולא מן המוחין עצמן משא"כ רחל דתפילין דיד כי היא מקבלת הארה מן הד' מוחין עצמן לכן יש להם בתים ופרשיות המורין על מוחין עצמם ולאה הוא מ"ל דתבונה, וכבר נודע כי נה"י דתבונה נעשין מוחין ברישא דיעקב לכן גם ברישא דיעקב יש בתים ופרשיות ולא נשאר ללאה כ"א בחי' המלבישין המוחין שהם העור לכן לאה היא בחי' ד' דקשר של תפילין דאחורי הראש וזהו עור בעד עור כי לאה שהיא בחי' עור יש לה הארה דלבושי המוחין דהיינו ד' שהוא העור לבד אבל רחל

נמשך ע"י בחי' יעקב שהוא בחי' אמת בחי' תפילין, כך נ"ל לפרש] דהיינו שהלבוש הממיל את כנסת ישראל מהלכות ועניות והגלות הוא הארת התפילין בחי' אור הפנים ממדת ואמת שמאיר ע"י אותם שאוכלים בקדושה ע"י שמתגברים על יצרים ואזי מאיר להם אור האמת:

וזה פי' הפסוק (דברים יא) ונתתי עשב, ורצו נתקוני הזהר (תיקון נ"א) [ג'י/ג'י] שעשז דא ע"ב שין עז היינו שס של עז ששקצו בחכמה שהיא שרש למדת האמת וש' רומז לזכות שעיקרן הוא יעקב שמדתו אמת/ג'י, דא כלליות הגוונים; ולזה זוכה ע"י בשדך לבהמתך, כשתשדך [ג'י] את הבהמיות/ג'י, אז יתגלה כלליות הגוונים, כמ"ש ישא ד' פניו אליך וכמו שנתחבר לעיל בתורה לט שצמדנה הנמוכה אזי שכן אם

שהיא בת זוגות אמיתי של יעקב עליה נאמר וכל אשר לאיש יש תן שהוא יעקב איש תם יתן בעד נפשו שהיא רחל בחי' נפש כי המוחין של רחל טוד נפש העשה מנה"י ישראל:

וביאר הריצ"ח שבבחי' רחל היינו אכילת הצדיקים שמאיר האמת למלכות ואזי אינה בגולה כי מאיר הא' ונעשה גאולה אבל בחי' לאה היינו עורף היינו בבחי' גלות כשלא מאירים המוחין אלא בבחי' עור ויש בזה בחי' גבוה יותר דהיינו להשאר ברצון והשתדלות אע"פ שלא מאיר האמת כראוי שאז היא בחי' עיוור שהענינים הם בידיים בבחי' מישוש וגשמיות וכשארם במדרגה כזו אע"פ לא להתיאש ובכל זאת להשתדל לאכול בקדושה כפי יכולתו זה בחי' לאה דהיינו לשמור על קשר גם בחושך.

ובזה ביאר נפלא את הקושיא לעיל בזית וכביצה שבאמת אכילה בקדושה היא בזית דהיינו המעט ההכרחי אבל יש גם בחי' לאה בחי' מי שלא זכה לשלימות קדושת האכילה לזה נאמר כביצה שאע"פ שצריך ליותר מההכרחי אע"פ יעשה לו גדר וקדושה גם באכילה לפי מדרגתו.

²² תיקוני זהר דף פו טוף ע"ב – על דברי ר"ש שאות ש' רומז לנה"י מקשה ר"ל והא ש' דתלת אבהן אינון דהיינו חג"ת, ומתחז' ר"ש אלא שס שתי בחי' זכות ש' אחת ש' עלאה ענפי אילנא, ויש ש' תתאה שרשי אילנא, ובגין דא וכל שיח דא צדיק דהיינו ש' ח' דהיינו נה"י כנ"ל, וכל עשב ע"ב ש' דא יעקב כליל תלת אבהן דהיינו נה"י, דאינון ענפי אילנא, וסלקין לשבעין ותרין שמדן דויסע ויבא ויט כמזכיר בתיוקן כז דף סו, דבהאי שמא אתבריא עשבין ואילנין דאינון נשמתין דצדיקיא כי שס ע"ב ש' שקצו בחכמה וכולם בחכמה עשית ומשס שרש הטפה לזכיות הגשמות, והאי עשב רומז על לחמה של תורה שקשה בחכמה עליה אתמר ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ, לחם אבירים אבל איש ואיהו נהמא דאורייתא הוולא מחכמה (דהיינו שז"ל ומלכות שהם תורה שזככתו ונע"פ שניהם יללו מחכמה שתי אשם ע"ב, וזה לענות האדם ה' אדם הם מלכות ועויר.

²¹ * וזהו בר ראשית כה:

²⁰ וזהו בר ראשית כה: – לשון אחר וכל עשב השדה, ע"ב שייך, תלת עלין דאינון ש' יאהדונה"י, ואינון ע"ב ענפין דתליין בהון כחושבן ע"ב, לחומות של ג' הפסוקים וסע ויבא ויט כללו לא מתאחדין באתרא דאיהו שכינתא, עד דייתי ההוא דאקרי אד"ם, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו ואד"ם אין לעבוד את האדמה, ובגין דא אתמר ביה וכל עשב השדה טרם יצמח, עד דיצמח צדי"ק, ומניה (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח, דאתמר ביה (דניאל ח יג) ותשלך אמת ארצה, ותלמידי חכמים דאינון דשאין לא צמחין בגלותא, עד דאמת מארץ תצמח, ודא משה, דאתמר ביה (מלאכי ב ז) תורת אמת היתה בפיך, דלא יחא מאן דרריש לשכינתא כותיה,

¹⁹ עיין תורה ב' תנינא שהאמת בחי' ג' שמות קל אלקים הויה ועיין לקוטי תפלות שם אות מח שמוהר"ת נקט לשון ג' קוי האמת ולפ"ז אפשר שהש' רומז ליעקב שהוא בחי' אמת כי היא בחי' ג' קוי אמת.

¹⁸ עיין לעיל תורה לט (דף נג) אם השין שמאלית או ימנית

¹⁷ הריצ"ח שיעור 8 ביאר כי הפשט מדבר בשכר והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וכו' אזי ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת וחז"ל למדו מכאן ורק אח"כ ואכלת דהיינו שאם רוצה לאכול צריך להקדים אכילת הבהמה לאכילתו (עיין לעיל בתורה לט גם שם ביאר כן) ורבינו באן לראשונה בתורה זו מבאר שיציאה מתאות אכילה היא יציאה מבהמיות ולומד על אכילת האדם מאכילת הבהמה שעשב בשדך לבהמתך כפשוטו דהיינו עשב הגלוי והחצוני הוא לבהמיות אבל אם מדקדק בשדך הרי פשיטא אלא שהוא לשון שידוד הבהמיות דהיינו מה שבפשט בשדך לבהמתך באמת הוא להפך כשלא תיתן לבהמיות אזי ושבעת ואזי העשב הוא אותיות ושמות קדושים עב גמט' חסד והוא הויה במילוי יודין וש' הוא אלקים במילוי יודין דהיינו דין ממותק

וביאר שהפטיסה הזו של האותיות וריחוק המשמעות הגלויה שבמילה היא ע"י אמת ותיקון המדמה כי באמת האותיות קודמות למשמעות אלא שהדמיון הפגום מרחיק בכוח זרועו את הקרוב ומקרב את הרחוק לתפוס גשמיות בדבר אבל האמת היא בדיוק להפך כמבואר בתורה קיז ... ואמרו רבותינו, זכרונם לברכה (עדויות פרק ח): 'אין אליהו בא אלא לרחק המקרבין בזרוע, ולקרב המרוחקין בזרוע'. והיינו לרחק השקר ולקרב האמת. וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה בזה (תשא דף קפ"ח): 'דשאל האי מינא כתיב: "שפת אמת תכון" וכו', והשיב לו רבי אלעזר: כוננת לא כתיב אלא תכון, כי האמת עתיד להתקים, דהיינו כשיבוא אליהו ומשיח עין שם. וכאשר יבוא אליהו ובימיו ישע יהודה וישראל: והנה אליהו יבוא לרחק השקר, שהוא מבחינת הנחש, הנקרא ארוך (בראשית ג), והנחש הביא מיתה לעולם, והשנה הוא אחד ממששים במיתה (ברכות נז). וכיון שבמוצאי שבת מתחיל התגלות אליהו, נדחה השקר שהוא הנחש, לכן קשה לישן.

דהיינו שלעתיד הרחוק יתקרב והקרוב יתרחק כי הקרוב הוא הקליפה הגלויה ומה שרחוק היום הוא הפרי הפנימי ואליהו הוא נקרא איש האמת בזמירות של מוצ"ש ופרח לו איש האמת ובחז"ל שלח אורח ואמיתך זה אליהו וכן יונה בן אמיתי נקרא כך כי הוא בן הצרפתי שאליהו החיה אותו לכן הוא יכול בכח האכילה ללכת ארבעים יום בלי אכילה כח היינו הפנמיות שבאוכל וכ"ש היום שנעשה מלאך וכן משה אמת ויעקב תתן אמת ליעקב וכשאוכל עם אמת אזי אוכל שמות קדושים אלוקות ואזי ושבעת וברכת

עיין חיי מוהר"ן צב סיפורים חדשים (יב) ספר שהיה רגיל לאכל הרבה מאד בימי נעוריו והיו לו יסורים מזה. והשליף זאת. ור"א אחר-כך שיש לו תאנה גם לאותו המעט שאוכל ונתישב והתחיל שוב לאכל פי מה לו בשאוכל מעט עם תאנה או הרבה. ולמה לו להפסיד גופו בהם והיה מניח כל התאנות בתוך תאנה זו של אכילה.

פעם אחת היה יושב על השלחן אצל חמיו בשעת הסעודה שלישית של שבת, וישב בנות והיה חשף בפניו. והוא היה דרבו תמיד לעשות את שלו בדרבו והתחיל לבקש שייך אה לו השם יתברך את האבות אברהם יצחק ויעקב. והבטיח להשם יתברך בשתראה לי זאת. אשליף גם זאת התאנה (הינו של אכילה) ונעשה בזה מה שעשה, ונכנס בזה מאד וישן. ובא זקנו הבעל-שם-טוב זכרוננו לברכה אליו בחלום ואמר לו הפסוק (דברים י"א): 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך'. והקין ונפלא בעיניו מה שיכות יש לזה הפסוק למה שבקש ובא בדעתו שאיתא בתקונים עשב הוא אותיות עין בית שין, עין בית היא בת עין, שין תלת אבהן. וזהו אם תרצה לראות אבהן אי אפשר לך כי אם בשדך לבהמתך צריך אתה לשדך הבהמיות תאנות אכילה. והשליף גם זאת התאנה.

(ואמר שמעשה זו שיקב להמעשה של קבלת התורה הנ"ל). (בחי-מוהר"ן כתב-יד פתוב למעלה לפני אות זה מעשה מקבלת התורה. (היא המעשה מהלחם) ונקב תבין תבת ה"ל" וצנה לחור גם זאת המעשה:

בלק"ה סעודה ד' יח כתב שם ובהו תבין המעשה הנ"ל

שמוע תשמע וכו' הוא עשך גשמי צקה לצהמיות. אכל מי שמתקדש צמותר אזי העשך הוא עכ ט' הארת האמת שזכה ע"י שידוד הצהמיות דייקא ואזי זכה לנשואות פנים/ט"ו:

וכשפוגם באמת, בכלליות הגוונין, אזי נעשה מכלליות הגוונין בושה דהיינו נפילת הגוונין, ובא עליו בושה (ט), היינו עניות/ט"ו, כמו שכתוב כרום זולות לבני אדם, נשתנה פניו לכמה גוונין, ככרום :

ואנחנו בני ישראל /ט"ו מקבלין השפע דרך ארץ ישראל. ושפע ארץ ישראל היא הארת פני יעקב, הארת התפילין. ובשביל זה כתיב בה צלרץ ישראל צצרכת יעקב לנפילי (בראשית מט/ט"ו) נפילי חילה שלוחה הנותן אמרי שפר ופרש"י חילה שלוחה הכוונה לצלרץ ישראל שממהרת לצלרץ פרותיה ופרותיה נותנים אמרי שפר להאכל אותם, ורצונו דורש אמרי שפר היינו דבורי אמת שצאים מכח חכילת פירות ארץ ישראל שנונת ממלת האמת כנ"ל, כי שפר זה בחי' פאר/ט"ו, בחי' תפילין, היינו שהיא דהיינו לחי' נותנת לנו אותיות/ט"ו הארה שקבלה מתפילין כנ"ל/ט"ו:

וזוה פירוש (קהלת ט') ראה חיים עם אשה דהיינו ראה שילאו ממך דבורים שהם חיים בחי' חיים חיים חיים. וזה כי חכה בחי' ליבור, וזהו הנותן/ט"ו אמרי שפר ר"ת אשה וכן מצואר צחורה יט חכה בחי' ליבור, וזה

^ט כמ"ש ישא ה' פניו אליך משמע כביכול שהקב"ה מוריד פניו למטה וכלפי הראוי הוא נושא ומרים פניו אליו אבל צ"ע כי בכל מקום עיין תורה ב' ועוד שהסתרת פנים היא שפונה עורף ולא הורדתם למטה. ושמתני בזה מהריצ"ח לבאר עפ"י כלי יקר הנ"ל על ישא ה' פניו אליך בברכת כהנים. עפ"י המדרש לא זו משם עד שקראה אימי.

^ס עיין זוהר אמור דף פט: ובתיקון נח ודף צב:

^{סא} צ"ע דלעיל בתחילת התורה נקט דלות ובושה כשני דברים ונ"ל שבאן צריך ללמוד לשם שבאמת גם שם הכוונה שהדלות סיבה לנצרך לבריות ולבושה.

^ר ארי-ה הקשה הרי עני חשוב כמת א"כ הוא יותר מבושה ונ"ל עפ"י המבואר באבק רציחה הוא המלבין פני חבירו הרי שגם בושה היא כמיתה.

^כ רבינו מדבר בחו"ל אל בני חו"ל משמע שבני ישראל אפילו בחו"ל זוכים לשפע א"י וצ"ע ואולי מי שאצל הצדיק דייקא וצ"ע. ואולי יתבאר עפ"י תורה מ' תנינא שקדושת א"י היא מאור התפילין הבוקע מעיני ה' והצדיק הרואה את התפארות הש"י בכל אחד מישראל. (כי התפילין שלנו הם ההתפארות שלנו בו ית' והתפילין שלו ית' הם התפארותו בישראל) נמצא שהנמצא אצל צדיק אמיתי בודאי זוכה לקדושת א"י דיינו אור האמת אור התפילין.

^כ בראשית מט (בא) נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר:

תרגום אונקלוס - (בא) נפתלי בארע טבא יתרמי ערביה ואחסנתיה תהי מעבדא פירין יהון מודן ומברכין עליהון: אילה שלוחה פרש"י - זו בקעת גינוסר שהיא קלה לבשל פירותיה כאילה זו שהיא קלה לרוץ. אילה שלוחה אילה משולחת לרוץ: הנותן אמרי שפר - פרש"י בפירוש ראשון כתרומה. ובפ"י שני על מלחמת סיסרא ושירת דבורה.

^ט שפר ופאר שניהם לשון יופי וצ"ע ששפר לשון ארמי כלשון הגמ' שפיר קאמרת דהיינו יפה אמרת וצ"ע למה נקט הפסוק לשון ארמי לגבי דבורי אמת הנובעים מאכילת פירות הארץ.

ועיין לקמן בסמוך שנותן אמרי שפר ר"ת אשה, דהיינו שדבורי האמת האלה הם בחי' אשה ומבואר בתורה יט אות ג' ואות ד' שאשה בחי' דיבור כמ"ש לילה ללילה יחיה דעת לשון דיבור וגם שם יחיה לשון ארמי דייקא. וע"כ נקראת האשה הראשונה חוה לשון דיבור. והיא בחי' אשה משכלת בחי' תרגום שממנו יונק לשון העכו"ם.

ואולי הטעם שנקט לשון ארמי כיון שאע"פ שמדובר בדבורי אמת בחי' תפילין אבל כיון שהם דבורי המלכות דהיינו דיבור הבא מלמטה למעלה לכן הוא בחי' נגה בחי' תרגום.

^ס נקט אותיות משמע שממש את האותיות הדבורי שבח להקב"ה אנו מקבלים מארץ ולא רק את הארת האמת שמכוחה אנו משיגים רוממותו ומשבחים אותו וצ"ע. גם צ"ע כי מוהר"ת לא הזכיר אותיות משמע שזה הוספה של רבינו כשכתב את התורה.

ממה שכתב אותיות משמע שהאמרי שפר הם מכח אכילת פירות א"י. וצ"ע א"כ מי שנמצא בחו"ל כיצד זוכה. ואולי אצל הצדיק גם פרותיו בחי' פירות א"י וצ"ע וכמבואר לענין מה שכתב רבינו ואנחנו בני ישראל מקבלים מארץ ישראל ומשמע ששמוע לאנ"ש בחו"ל וכנראה כיון שהם אצל הצדיק וא"כ הכי נמי אולי גם הפירות שלו כפירות א"י וכעין שמצינו בין שהביט בו צדיק בתורה כט וכן כל אדם שמביט בו הצדיק בתורה עב תנינא (ועיין סוף תורה כט יין שהסתכל בו צדיק יכול להחזיר דמים לאשה אע"פ שיש בעלמא מוזק לה ע"ש)

^ט וכן מבואר בתורה מ' תנינא שקדושת א"י היא מבחי' תפילין של הקב"ה שמתפאר בישראל.

וז"ל שם - ...רק בשאחד מישראל נתקרב להשם יתברך, ונתוסף עוד ישראל שרוצה לעבדו יתברך, וכל מה שנתוסף יותר רבים מישראל שרוצים לעבדו ולהתקרב אליו, אזי נתגדל ונתוסף יותר התפארותו יתברך, שהוא יתברך מתפאר בעמו ישראל המתקרבים אליו. ועל - ידי זה ההתפארות נעשין תפילין מחין, ומזה נעשה קדשת ארץ ישראל, בחינת 'אירא דאָרץ - ישראל מוזכרים' על - ידי עיני השגחתו כנ"ל:

^ט הריצ"ח שיעור 9 האריך לבאר כאן מדוע נכתב לשון זכר הרי קאי על ארץ שהיא נקבה אלא שבשמאיר בה האמת בשלימות אזי היא נקראת על שם המאיר בה וזהו שנקראת ארץ ישראל.

אבל באמת יותר מזה כי אע"פ שהיא פרצוף של מקבל אבל אסור שבחי' מקבל ישאר תכלית כי זה נוק' דסט"א בחי' רגליה יורדות מוות היפך בחי' שונא מתנות יחיה כי חיים וחידוש הם רק ע"י תנינה וכן מלכות דקדושה כל קבלתה היא רק כדי להמשיך ולחלק שלל בחי' נות בית תחלק שלל ובחי' ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה

וכאן מבואר שמאיר בה הארת התפילין שנקראים חיים וחיים הם ברצונו היינו הארת הכתר וכשמאיר בה החיים מהתפילין אזי היא נקראת לשון זכר שנותן ומשפיע ואזי אשה ר"ת הנותן אמרי שפר ואזי ראה חיים עם אשה כי אז היא מעבירה לנו השפע אמת שמקבלת מיעקב דהיינו מארץ ישראל לבני ישראל

ראה חיים דייקא, כי תפילין נקראים חיים. וזה שכתוב שם בתחילת פסוק נותן למרי שפר הנ"ל **נפתלי אילה שלוחה וכו'** [סח], **נפתלי אותיות תפלין** דהיינו שמכח נפתלי אותיות תפלין נעשית הארץ אילה שלוחה ונותנת למרי שפר:

וכשאנו אוכלים שפע אמת הבא דרך ארץ ישראל דהיינו הארת התפלין שמאיר ודרך וממנה לנו מקבלים ע"י אכילת פירותיה/ס, ואחר כך אנו מדברים/ע' הלולו של הקב"ה בזה הכח, אזי נעשה שמים וארץ חדשה, כמ"ש חז"ל (הקדמת הזוהר דף ה' ע"א) שפסוק צעשעו נא טז **לאמר לציון עמי אתה** [עב] רמז שיכול ליקח להיות שותף להקב"ה בצריחת שמים ודרך כמו שדקדק חז"ל אל תקרי עמי אלא עמי בשותפי וכו'. ומזאת רצינו כי שמים החדש נעשה ע"י הארת פני יעקב דהיינו כשאדם אוכל בקדושה כנ"ל וכל פנייתו היא אליו ית' אזי גם הש"י פונה אליו ופני ה' הם הארת מלת ואמת בחי' יעקב והארת השגחה זו היא בחי' שמים חדשים, והארץ החדשה/עג' נעשה ע"י ארץ ישראל, שהולכת השפע דרך ארץ ישראל כשפניו ית' אל הצדק כנ"ל אזי נשפע הארת האמת חסדה לדרך, נמצא שברא עבשיו שמים ומזלות אחרים, נמצא שמשנה הטבע שהיה מוטבע במזלות הראשונים, כי עבשיו נעשה מזלות חדשים כי הקב"ה מנהיג עולמו ע"י חק שנתן צלגלי המזלות (כידוע שהיא חכמת האוסטרולוגיא עיין

רחל אע"פ שהיה לה יעקב לא הסכימה לבחי' אנכי טוב לך מעשרה בנים אלא אמרה הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי היפך אשת זנונים שמזנה ומתהפכת כדי לא להביא חיים דייקא כי חיים זה רק ע"י השפעה בחי' מים חיים דהיינו שנובעים היפך ים המות שבו נעצר ונגמר השפע הבא מרחמון מובא באיזה ספר שהארבעה חשובים כמת הנזכרים בנדרים סד: ובע"ז ה. עני מצורע סומא ומי שאין לו בנים המשותף להם שהם בחי' מקבל כי זה טעות לחשוב שהמקבל מתמלא כי אם התכלית היא לעצמו אזי בטן רשעים תחסר ומשביעו רעב דווקא אלא צריך להיות לשובע נפשו דהיינו בחי' נתינה שמקבל על מנת לתת וכהלל שאמר בואו נגמול חסד עם נפש עלובה דהיינו שכשהולך לאכול באמת הוא הולך להאכיל ואזי הוא בחי' אָרֶץ אֶשֶׁר לֹא בְמִסְפַּנֵּת תֵּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחָסֵר בָּהּ לֹא תִחָסֵר כָּל בַּהּ דֵּיִקָּא כי מקבלת אמת וחזרת ומשפיעה אמת. דהיינו שיעקב הוא העיקר אבל בס"א הנוק' שולטת לכן גם סוף דבר ששולט החסרון ובטן רשעים תחסר. והוא קחו מזמרת הארץ כי בהסתכלות של יעקב אזי מה שיש בארץ זה זמר בחי' והללתם את ה' דהיינו הנותן אמרי שפר..

סח בראשית מט כא

ע"י טור אור"ח סימן רח שכתב בנוסח ברכת מעין שלש בשם ספר המצות - וי"א ונאכל מפריה ונשבע מטובה ואין לאומרו שאין לחמוד הארץ בשביל פריה וטובה אלא לקיים מצות התלויות בה ע"כ.

וכתב שם הב"ח על דבריו אלו - **תימה הלא קדושת הארץ הנשפעת בה מקדושת הארץ העליונה היא נשפעת גם בפירותיה שיונקים מקדושת השכינה השוכנת בקרב הארץ כי על כן הזוהר ואמר בסוף פרשת מטעי (במדבר לה לד) ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל ואמר אם תטמאו את הארץ נמשכת הטומאה גם בפירותיה היונקים ממנה וכבר נסתלקה השכינה מקרב הארץ אשר אני שוכן בתוכה ממש בגוף הארץ נסתלקה מפני הטומאה שטימאתם אותה ונמשך מזה כי גם כן אנכי מסלק שכינתי מתוך בני ישראל כי עד עתה היכל ה' המה היו בני ישראל לפי שהשכינה היתה שורה בקרבם ממש ועתה באכלם פירות היונקים מטומאת הארץ נסתלקה השכינה כי כשהטומאה נכנסת עם אכילת פירות בתוך בני ישראל יוצאת כנגדה הקדושה מקרב ישראל ועל כן נחא שאנו מכניסין בברכה זו ונאכל מפריה ונשבע מטובה כי באכילת פירותיה אנו ניזונים מקדושת השכינה ומטהרתה ונשבע מטובה:**

ע' והריצ"ח שיעור דן שניהם האכילה והדיבור קרואים פלא הדיבור איש כי יפליא ואכילה מלחימה ומחברת נשמה לגוף שזה פלא דעל זה מברכים ומפליא לעשות כמ"ש הרמ"א בש"ע סימן ו'. ותכלית החיבור הזה הוא כדי להלל את הש"ת כפירוש המלבי"ם ע"פ טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך דהיינו שהחסד שנתת לי כח בשפתי לשבח אותך הוא גדול יותר מהחסד שנתת לי חיים.

אכילה והיולד בגרון בצוואר היכן שמתחבר ראש וגוף שמים וארץ. כי שניהם מחברים בחי' שמים וארץ האוכל את הנשמה לגוף וההלל את האדם להש"י. ובתורה כט בארנו שהשבע גם גורם למשובח להשפיל ולרדת אל המשבח אותו כי שבח לשון השפלה, כמ"ש בשוא גליו אתה תשבחם ופרש"י תשפלים. ועיין תורה סב ממעלת האכילה דקדושה שמחברת קב"ה ושכינתיה.

ע"ז וזה חלק א דף ה/א

אמר רבי אלעזר, מהו ובצל ידי כסיתך, אמר ליה, בשעתא דאתמסר אורייתא למשה, אתו כמה רבוא דמלאכי עלאין לאוקדא ליה בשלהובא דפומהון, עד דחפא עליה קב"ה, והשתא דהאי מלה סלקא ואתעטרא וקיימא קמי קב"ה, איהו חפי על ההיא מלה, וכסי על ההוא בר נש דלא ישתמודע לגבייהו אלא קב"ה, ולא יקנאון לגביה, עד דאתעביד מההיא מלה שמים חדשים וארץ חדשה, הה"ד ובצל ידי כסיתך לנטוע שמים וליסוד ארץ. מכאן דכל מלה דסתים מעינא סלקא לתועלתא עלאה, הה"ד (שם) ובצל ידי כסיתך, ואמאי אתחפי ואתכסי מעינא, בגין לתועלתא עלאה, הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ, כמה דאתמר. ולאמר לציון עמי אתה, ולאמר לאינון תרעין ומלין דמצויינין אלין על אלין, עמי אתה, אל תקרי עמי אתה, אלא עמי אתה, למהוי שותפא עמי, מה אנא במלולא דילי עבדיית שמים וארץ, כמה דאת אמר (תהלים לג ו) בדבר יהו"ה שמים נעשו, אוף הכי את, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא.

ואי תימא דמלה דכל בר נש דלא ידע עביד דא, תא חזי, ההוא דלאו אורחיה ברזין דאורייתא, וחדש מלין דלא ידע על בוריהון בדקא יאות, ההיא מלה סלקא ונפיק לגבי ההיא מלה איש תהפוכות לשון שקר, מגו נוקבא דתהומא רבא ודלג חמש מאה פרסי לקבלא לההיא מלה, ונטיל לה ואזיל בההיא מלה לגו נוקביה, ועביד בה רקיעא דשוא דאקרי תהו,

נמצא רבינו מפרש שכל המבואר בזה לגבי חידושי תורה שמפורש שם שמדובר בחידושי תורת משה דייקא אע"פ רבינו לומר שכשם שפועלים חידושי תורה ליטע שמים וליסוד ארץ כן פועלים חידושי תפילה והלל להש"י הבאים מכח אכילה בקדושה.

ע"ב ישעיהו נא טז

ע"ב בשלמא שמים חדשים צריך כדי שתיהיה הנהגת טבע אבל למה צריך ארץ חדשה. וכנראה שא"א לחדש משפיע עד שיחדש גם במקבל שיתאים לו וארץ היא בחי' מלכות בחי' מקבל. ואולי הכוונה לכח המלכת הש"י חדש שהוא יהיה הכלי לטבע החדש שיונהג כלפיו ע"י שברא שמים חדש. ושניהם השמים והארץ שניהם מכח דברי השבח שמדבר בכח האכילה בקדושה כי עצם השבח הוא בחי' מ"ן שהוא מתקונו המלכות בחי' אש"ה כנ"ל הנותן אמרי שפר. והאכילה בקדושה שהיא בחי' ואמת בחי' פנים זה מחדש שמים חדש.

רמז"ן (לכריס יח ט') נמלא כשהלדיק צורא מזלות חדשים צורא הנהגה חדשה צטצע העולם. נמצא שע"י שיבור תאוות אכילה נעשה מופתים/עד\ ופלאות/עה\ :

ע[גם זאת התורה כתבתי מתחילה בעצמי, ונמצאו בה כמה דברים מבוארים יותר. גם סיום פי' המקרא ואכלתם, נחסר כאן בלשונו הקדוש, ומה שחסר זה גילה זה וכו', ע"כ העתקתי גם נוסחא זאת שכתבתי בעצמי [ע"ז], וזהו]:

ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלקיכם וכו' [ע"ז] כי מי שיצא מתאוות אכילה/ע"ט\ יכול להיות איש מופת/פ\, ומי שהוא משוקע בתאוות אכילה סימן שהוא שקר/פ\. עיין לעיל לשון רבינו שכתב רק שרחוק מאמת ומסתמא רבינו כשאמר את התורה נקט לשון חריף יותר וכמו שכתב כלל מוהר"ן אלל שכתב נקט רבינו לשון קל יותר וכן אפילו איש צדיק שכבר יצא מהתאוה ונפל ממדרגתו/פ\ ונפל לתאוות אכילה, סימן שיצא שקר מפיו/פ\ דהיינו שהסקר מפיל לתאוות אכילה

עד לשון מופת ביאר בספר מילים נרדפות (וורטהימער) מלשון להופיע ודמי לאות כמ"ש האותות והמופתים ושם מביא כמה דעות בחילוק בין אות למופת עב"פ שניהם אות לשון ארמי אתה ומופת לשון להופיע דהיינו ששניהם הכוונה שבא ומופיע כאן סימן על האמת. ועיין בתחילת התורה לשון רבינו והקב"ה עושה על ידו מופתים ועיין לקמן בלשון מוהר"ן בדף נו: בסוף דבריו לפני שמבאר את הפסוק ואכלתם אכול ושבוע. מבואר שהמופת הוא שמכח דבורי הצדיק שאוכל אכילה בקדושה נעשה שמים חדשים ומזלות חדשים דהיינו טבע חדש משמע שאין זו הנהגה שלמעלה מהטבע אלא שבכח הצדיק לעשות הנהגת טבע חדש ואולי אפ"ל שדייקא זה נקרא מופת ואילו נס הוא שנעשה דבר שהוא מעל הטבע והנפ"מ יהיה שנס איתא שאסור להנות ממנו והנהגה מנבים מזכויותיו אבל מופת כיון שהוא דרך הטבע מסתמא מותר להנות. ועיין לעיל בתורה ז' שנקט רבינו רק לשון נס ואילו כאן רק לשון מופת ונראה הטעם כי שם מדבר מתיקון האמונה ע"י שנחקק בו אמת ע"י שהולך בעצת הצדיק ואזי נעשה לו נס מעל הטבע דהיינו שמצידו יש רק אמונה חזקה אבל כאן שמדבר מתיקון תאוות אכילה עד שזוכה לדבר דבורי אמת ונעשה בעצמו צדיק כי משנה טבעו ע"כ גם זוכה לשנות הטבע. אבל אמונה היא שעולה מעל הטבע. וע"כ זוכה שמאיר לו למטה בחי' מעל הטבע.

עה עיין לעיל בתחילת התורה שנקט רק מופת ונראה טעם שהוסיף כאן פלאות כיון שבפסוק שבו פתח את התורה לומר שבו רמוזה התורה הזו שם כתוב ועשה עמכם להפליא.

עי מוהר"ן בתקפא

עי והיא נוסחת הדפוס אבל לשון רבינו אינו בדפוס

עי יואל ב כו

עט לעיל רבינו נקט בצד השלישי ופתח במי ששקוע בתאוות אכילה ואילו מוהר"ן פותח דבריו להפך בצד החיובי.

פ ג"ל לדייק ממה שרבינו לא מזכיר כאן נס אלא מופת ומבואר כאן שהכוונה לטבע חדש ואילו בתורה ז' דיבר רק על נס ושם חזר על זה שהוא מעל הטבע. שמוכח שיש חילוק וזה החילוק. שנס מרים את הטבע לנס ואילו מופת מוריד ומופיע האמת למטה בטבע. והחילוק אולי יהיה שמנס אסור להנות כי מנכין לו מזכויותיו כידוע אבל ממופת כיון שהוא בדרך הטבע מותר להנות. ומה שרבי חנינא בן דוסא ובני ביתו נהנו מנס החומץ כנראה שמי שבמדרגה שהנס אצלו כמו טבע מותר לו להנות ממנו אבל סתם אדם מותר להנות רק ממופת. כך ג"ל לחלק לפי רבינו.

ואולי אפשר לבאר העניין עפ"י הרמ"ק שכתב שיש שני סוגי נסים בחי' יוסף ובחי' יעקב, כמבואר בתורת נתן ערכי רמ"ק ב"ר ו' ערך נס אות רכב עפ"י אור יקר פקודי סימן ו' ב"ר יא דף קעה. – ענין הנס יהיה בשתי דרכים או כיוסף שעשה נגד טבעו ועי"ז הטבע נכנע לו בים כחז"ל וינס וינס. או ע"י מלאך שיהפך הטבע לפי הצורך וזה כנגד יעקב שהיה צדיק מלאך קדוש.

ואולי אפ"ל כוונתו כי יוסף כפה את טבעו וינס מאשת פוטיפר ומדה כנגד מדה כפה הקב"ה את הטבע לבני ישראל כדאיתא בזהר בשלח מט סע"ב שבזכות "וינס (יוסף) ויצא החוצה" נתקיים "הים ראה וינס". אבל בחי' יעקב היא כגון רבי חנינא בן דוסא שבכח אמונתו שהטבע הוא השגחה כמו הנס לכן לגביו לא חלו חוקי הטבע וחומץ דלק כמו שמן.

וצ"ע האם הם שתי בחי' בנס ואילו מופת הוא נמוך יותר או שאח דמהם הוא בחי' מופת. כי מופת הוא כח שניתן לאדם עצמו למי שהוא איש אמת, מרכבה למדת "ואמת" של הקב"ה, לעשות דהיינו להיות שותף להקב"ה בבריאת שמים ומזלות חדשים שבהם ינהיג הקב"ה את הטבע במהלך חדש. עד שנקרא איש מופת דהיינו שניתן בידו הכח להביא להופעת האמת אבל בדרך הטבע.

ואולי נס בחי' יוסף הוא נס ממש ואילו בחי' יעקב שהוא בחי' תתן אמת ליעקב הוא בחי' מופת וצ"ע.

בתורה ז' נתבאר עפ"י הרמ"ק שנס הוא בספירת היסוד (דהיינו מדת יוסף הצדיק) וכן מבואר שם שהוא בחי' ההוא ריבא שנמצא בין מים עליונים ותחתונים ומקשר ביניהם. אבל כאן בתורה מז המופת הוא בחי' אמת היא תפארת כידוע כמבואר כאן שתיקון האכילה הוא רק בכח הארת מדת ואמת שהיא הארת פני הש"י. לכן כאן להיות איש מופת צריך להיות מרכבה למדת האמת ואילו שם בתורה ז' צריך בכח האמונה להיות צינור כדי שהקב"ה יאיר דרכו הנהגה נסית.

פא עיין לעיל שרבינו אמר שרחוק מאמת ומוהר"ן כותב שהוא שקרן וצ"ע אם כך שמע מרבינו או שכך תרגם דבריו. ומסתבר שרבינו בכתב שינה מדבריו עפ"פ, ומסתמא מוהר"ן השתדל מאד לדייק לכתוב כמו ששמע.

פב מתרלו - ממדרגותיו

פג מדת האמת עיקרה מתבטאת בפה בדיבור וכמבואר בתחילת לשון מוהר"ן צדיק שנפל לתאוות אכילה בוודאי שיצא שקר מפיו. אבל בוודאי שכמו שדיבור מגלה פנימיות גם מעשים מגלים פנימיות ויש גם שקר במעשים וכמבואר בתורה סו אות ג' שרבינו מזהיר מתנועות של שקר בתפילה. וכאן בתורה זו שתאוות אכילה נקראת שקר משמע מפורש שמעשה האכילה מה שאוכל יותר מצורך קיומו ומכוון להנאת גרונו, המעשה הוא מעשה של שקר. וכאילו יצא דיבור שקר מפיו וכיוון שבפנימיותו יש שקר הוא מתבטא בדיבור ואחר כך בתאוות אכילה.

בתורה נא מבואר שאי אפשר לומר שקר עד שיעביר את דמיו וא"א לומר אמת עד שיוכר את דמיו.

ולפ"ז תאוות אכילה היא עכירות דמים שיש לו בפנימיותו, שתאב להנאת גרון ולא לרוחניות והשגות חכמת אלקים. ובפרט אכילה שכשם שהיא חיבור נשמה גוף ומי שנמנע ממנה אחת דינו למות דייקא בדבר הזה יש סכנה של יותר מדאי חיבור דהיינו חיזוק הגוף עד שמחשיך את אור הנשמה. וכן מבואר בתורה ח' תנינא מוזן הגוף הוא הדיף מוזן הנשמה.

כי כשמאיר אור האמת מוכרח לאכול בקדושה אצל לזה לריך זכות שיתמיד בהתגזרות העל היצר וכאן מדבר בלדיק
 שכבר התגבר וכבר זכה אלא שקרה שגפל לפגם הדיבור ומזה לתאות אכילה/פ^ד. ובן מורה התאות אכילה גם בן
 שיש דין עליו למעלה, וגם הוא סימן עניות כי העשירות היא מאמת: **והענין** דהנה כתיב [פ^ה]
ואכלת ושבעת וברכת, ולכאורה מזה טענת היצה"ר לאכול

ועל כן מי שזוכה לאכול בקדושה שמתקדש במותר לו רק לקיום הגוף לעבודת הבורא אזי מגלה אמת כזו עד שנעשה מרכבה למידת
 האמת כמו יעקב אבינו, (הנקרא קדוש יעקב בחי' התקדש במותר) ומאיר בו מדת "ואמת" של הקב"ה. המאירה מבינה עילאה עד שכביכול
 הקב"ה נושא פניו כלפי מעלה כדי להביט ולהשיג עליו.

ואזי הוא יכול לעשות מופתים (כנ"ל מופת לשון הוכחה ולשון הופעת האמת) כי מופת הוא שיש לו כח לגרום להופעת האמת כדי לגלות
 לאחרים את המציאות האמיתית והמנהיג האמיתי דהיינו אמיתותו ית', שפונה ומאיר פנים ומשיג על אנשי אמת.

^{פד} עיין תורה סב שע"י פגם הדיבור דהיינו דיבור שאינו זך כל כך אזי מתגברים ג' שרי פרעה שהם במיצר הגרון דהיינו קנה ושט וורידים.
 שהם ראשי התאוות כי תאוות אכילה גורמת לכל שאר התאוות. ע"ש. שמדבר מתיקון האכילה ע"י תיקון הדיבור.

פ^ה * דברים ח' י'

ולשבוע למלאות נפשו ואח"כ לברך את ה'. אך באמת^א אמרו רז"ל (ברכות כ' ע"ב) כתיב [ב] אשר לא ישא פנים וכתיב [ג] ישא ה' פניו אליך וכו' וכי לא ישא פנים וכו' שאני אמרתי [ד] ואכלת ושבעת וברכת והן מדקדקין על עצמן מכזית ועד כביצה. וזהו רמז נפלא אם ישראל מדקדקין לבלי לאכול הרבה רק מכזית [ה] ועד כביצה אזי הם בבחי' ישא ה' פניו, ואז יש נשיאות פנים. אך להיפך ח"ו מכלל הן וכו' [ו]. כי כאשר הם משוקעים בתאוות אכילה אזי הסתרת פנים חס ושלום. וזהו, (דברים לא) והסתרת פני והי' לאכול, כלומר, אם הם משוקעים בתאוות אכילה, אזי והסתרת פני חס ושלום : והנה נשיאות פנים הוא בחינות אמת, כמבואר בכוונות על י"ג מדות, תיקון אמת הוא הארת פנים/ט. וזהו שאמרנו, כי המשוקע באכילה הוא רחוק מאמת, כי הוא בהסתרת פנים שהוא מדת אמת כנ"ל : והנה כל העולם כולו ניזון משפע של ארץ ישראל כידוע [ז]. וארץ ישראל בעצמו, מקבל השפע מן אמת, שהוא מדת יעקב, כנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב, והוא מדת תפארת שהוא כללות הגוונים, והוא בחינות שמים, אש ומים, שהוא גם כן כללות הגוונים; וזה מרומז בתורה (במדבר יג) ארץ אוכלת יושביה, דקשה הן אמת שהמרגלים הוציאו שקר מפיהם, אך איך נכתב שקר שלהם בתורה שהיא אמת^א, ובהכרח שבדברים הללו נרמז בהם דבר אמת, ויש לרמז הנ"ל, ארץ אוכלת, כלומר שאכילתה והשפעתה, הוא מבחינות יושביה, שהוא בחינות וישב יעקב, שהוא מדת אמת/יב כנ"ל : והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים פאר, שהוא מדת יעקב: ועל כן נקראת ארץ ישראל אילה שלוחה הנותן אמרי שפר כמו שדרשו רז"ל [ג], כלומר ארץ ישראל היא אילה שלוחה לבשל פירותיה, והשפעתה הוא ממדת אמת, שהוא בחינות תפארת, בחינות תפילין, והיינו הנותן אמרי שפר, כי שפר הוא לשון פאר, שהוא בחי' תפילין : ויש לרמז נפתלי הוא אותיות תפילין^י : ועל זה יש לרמז גם כן (קהלת ט') ראה חיים עם האשה^{טו}, כי אש"ה ר"ת הנותן אמרי שפר, והיינו ראה חיים, כי תפילין נקראין חיים, כמו שאמרו רז"ל (מנחות מד:) ה' עליהם יחיו [טז] דדרשו על תפילין, כי בתפילין נאמר [יז] וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו' (ברכות ו'),

^א באמת דייקא למי שרוצה בהארת האמת דברו חז"ל

^ב דברים י ז

^ג במדבר ו כו

^ד דברים ח י

^ה זוהר ח"ב קנג:

^ו זוהר חלק ב דף קנג/א פתח רבי חייא ואמר, (דברים ח ז) ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך וגו', וכי עד לא אכיל בר נש לשבעא ויתמלי כריסיה לא יברך ליה לקודשא בריך הוא, (ד"א ל"ג אי הכי) (דף קנג) במאי נוקים ואכלת ושבעת, ובתר וברכת. אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית ורעותיה איהו עליה, וישוי ליה לההוא מיכלא עקרא דמיכליה, שבעא אקרי, דכתיב (תהלים קמה טז) פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, לכל חי אכילה לא כתיב, אלא רצון, ההוא רעותא דשוי על ההוא מיכלא שבעא אקרי, ואפילו דלית קמיה דבר נש אלא ההוא זעיר ככזית ולא יתיר, הא רעותא דשבעא שוי עליה, ובגין כך ומשביע לכל חי רצון, רצון כתיב ולא אכילה, ועל דא וברכת דאי, ואתחייב בר נש לברכא ליה לקודשא בריך הוא, בגין למייהב חדוה לעילא:

^ז מכלל הן אתה שומע לאו עיין נדרים יא:

^ח מתרצו - אזי

^ט צ"ע שפתח בנשיאות פנים וסיים בהארת פנים וכן הוא לעיל בלשון רבינו. ועי"ש מה שכתבתי. שעפ"י המבואר כאן משמע שבאמת אין חילוק בין נשיאות פנים להארת פנים. וצ"ע אם אפשר לדייק בלשון מוהר"נ"ל לסתור תירוץ ששם.

^י עיין תענית י. זוהר ח"ב קנז: ח"א פד: קח:

^{יא} עיין כענין זה בזוהר בלק דף רח. ובשער הגלגולים אמצע הקדמה לו ד"ה ענין כלב

^{יב} צ"ע לפ"ז כיצד יתיישב הפשט שכוונתם היה לגנות הארץ. וצ"ל שרבינו מדבר כאן שמצד האמת הטמון בדבריהם שכל כן נכתבו בדבריהם בתורת האמת, אבל באותם הדברים הם כוונו לגנות כפשוטו. ואין הכוונה שהגנות היא שבארץ צריך לאכול בלי תאוה כי הם בודאי שהיו אוכלי המן לא היה להם תאוה אכילה כלל אבל או כפשוטו בגלל הנפילים או שאוכלת יושביה כי בארץ הלחם יהיה מן הארץ וכל ירידה ממדרגה היא בחי' מות כידוע.

^{יג} עיין פרש"י שם בבראשית מט כא ובראשית רבה צט יב תנחומא ויחי יג ועיין כתובות קיב. שע"כ נמשלה גם לצבי כמ"ש נחלת צבי ירמיהו

ג

^{יד} מתרצו - תפילין

^{טו} גם בדפוס"ר האשה ומתורלו - אשה (כלשון הפסוק)

^{טז} ישעיהו לח טז

^{יז} * דברים כח

והיינו ראה חיים שהוא תפילין, עם אשה, ר"ת הנותן אמרי שפר, שהוא גם כן בחינות תפילין כנ"ל דהיינו שתראה שהארת האמת בחי' תפילין יאיר לך עד שיתבטא בחי' האשה שכן דהיינו לצורי שפר : וזהו, (דברים ח') ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם, כלומר ארץ, שהוא בחינות אמת, ואז הוא בבחינות הארת פנים, ואינו בוחר בתפנוקים עד כאן לא לזכר כלל מתאות התפנוקים שנאכלה אלא רק מאל הרצוי וכאן מוסיף שגם מעט כשאוכל נשכיל תענוג גשמי זו תאות אכילה, ועל כן לא במסכנות מחמת דלות ועניות, תאכל בה לחם ולא שאר מעדנים, רק מחמת שהוא בבחינות אמת, והוא מופשט מתאוות אכילה, ואינו בוחר רק בלחם לאכול: ועל כן נקראת ארץ ישראל ארץ החיים, כי השפעתה ממדת יעקב שנאמר עליו יעקב אבינו לא מת (תענית ה:): והוא גם כן בחינות תפילין שנקראים חיים : נמצא, כי האוחז במדת אמת, אזי פרנסתו ברווח, כי ההשפעה ממדת אמת כנ"ל/י. וזה רמז (שבת קד) קושטא קאי, כי רז"ל דרשו (פסחים קיט) על פסוק ואת כל היקום וכו' זה ממונו של אדם שמעמידו וכו'. וזהו קושטא, האוחז במדת אמת, אזי קאי, זה ממונו שמעמידו על רגליו, ופרנסתו ברווח. אך שקרא לא קאי, כי הוא בהסרת פנים שהוא בחינות אמת : ועל כן על כל צרה שלא תבא [י] גוזרין תענית [כ], כי מאחר שישראל נתונין בצרה, הם בבחינות הסתרת פנים, בחינות דינים, ועל כן גוזרין תענית לשבר תאוות אכילה ואע"פ שתענית אינה ממש שיצור התאוה אצל כיון שאדם עושה כפי כוחו להתנהג במדת האמת אזי עושה מקום לחול עליו הארת האמת, ואזי יהיה בחינות הארות ונשיאות פנים שהוא בחינות המתקת וביטול הדינים כנ"ל, וכי לא אשא פנים שהן מדקדקין וכו' משמע שטוב להתענות וכן מצואר צממה מקומות בלוק"מ כגון תורה סב ועוד ורק נשיאות צע"פ ציאר רבינו לעתו שהיא כהצע"ט ויש צה אריכות עכ"פ תעניות של חז"ל אולי משמע מכאן שכן כריך לחטוף/י ויש לזון בכל אחד כפי כוחו ומעשיו: ובזה תבין נפלאות בדברי רז"ל שדרשו (ברכות כד) על פסוק והיו חיך תלואים זה התולה תפיליו, גם אמרו (מנחות קג ע"ב) זה הקונה מן הפלטר, זהו שאמרנו, כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, ושניהם דבר אחד שנמקום אחד ציארנו הסיבה שיענשו בחיך תלויים ונמקום השני לזון מה פייוס חיך תלויים, כי מאחר שהוא תולה תפיליו ופוגם בתפילין, שהוא מדת אמת, אזי הוא בהסתרת פנים, ונתמעט השפע שלו, ומזונותיו מצומצמין, וצריך לקנות מן הפלטר/כב: וע"כ כתיב על ארץ ישראל (דברים יא) תמיד עיני ה' אלקיך בה, כי דובר שקרים לא יכון לנגד עיני (תהלים קא), אך ארץ ישראל שהיא מדת אמת, תמיד עיני ה' בה וכו' : והנה כשהצדיק אוכל לשובע נפשו [כג], ולא מחמת תאוה הגשמיות, אזי הוא בבחי' נשיאות פנים, וניזון ממדת אמת. וכאשר בכח אכילה זו, עומד להודות ולהלל לה', אזי יוצאין ממנו דיבורי אמת, שהם בחי' יעקב, מדת תפארת, שהוא כללות הגוונים. והוא בחי' שמים, אש ומים. וג"כ בחי' א"י, שהשפעתה ג"כ ממדת יעקב כנ"ל. וע"כ בכח זה נעשה שותף להקב"ה לברוא שמים וארץ, שהם בבחי' אמת, בדיבוריו הקדושים שנובעים ויוצאים ממנו ג"כ בבחי' אמת כנ"ל. וזהו שאמרנו למעלה, כי א"י היא אילה שלוחה, והיינו הנותן אמרי שפר, כי הניזון מבחינות ארץ ישראל, שהיא אילה שלוחה, שהיא בחינות אמת, אזי הנותן אמרי שפר,

^ח צ"ע מהיכן נמצא והיכן כנ"ל

^ט הוא בטוי בחז"ל בבריתא עיין תענית כב: וירושלמי פ"ג מ"ט רצ"ע אם זה לשון תפילה שלא תבוא הצרה או הכוונה עד שלא תבוא הצרה אליהם היו גזורים כמבואר במשנת רבי אליעזר פרשה יב (עמ' 228 מהדורת ענלאו ניו יורק תרצד)

^כ משנת רבי אליעזר פרשה טו (עמ' 284) וכן מצינו באבותינו הראשונים, כשהיו הצרות מגיעות אותן, היו גוזרין תענית ועושין תשובה, והקב"ה עונה את תפלתן.

^{כא} עיין שיש"ק ח"ב תקעא וח"ד תרכו- שמוה"ר/ת אומר: רבנו זכרוננו-לברכה אָסר לנו להתנהג בתעניות וסגופים, אולם בשמירתן תענית שמצוה השלחן-ערוך לצום, צריכים אנו לחטוף אותו כמו עוגה טובה, "אז ס'מאכט זאך א תענית וזאס דער שלחן-ערוך הייסט פאסטן דארף קען דאס חאפן ווי א גוט לעקיבל".

^{כב} לעיל בלשון רבינו גרס זה הקונה תבואה מן השוק משמע שקונה מפעם לפעם וטוחן ואופה בשעת הצורך ואפשר דהיינו קונה משנה לשנה כגרסת הגמ' שהרי בשניהם קונה תבואה ולא זרע נמצא שדרשת חז"ל על חיך תלויים היא דאגה של פעם בשנה או ב' או ג"פ פעמים, אבל קונה מן הפלטר דהיינו מן האופה משמע שדאגתו בכל יום ולא רק מזמן לזמן.

נמצא רבינו בכתב מדבר במי שפוגם קצת בתפילין ואילו בע"פ דיבר במי שפוגם בהם הרבה יותר.

^{כג} משלי יג כה

כלומר שנותנת מעצמה [כ^ד] ומכחה אמרי שפר, לשון תפארת, שהם אמרי אמת. וע"כ יוכל לברוא שמים וארץ שהם גם כן ממדת אמת כנ"ל. ועליו נאמר (ישעיה נא) ולאמר לציון עמי אתה, א"ת עמי אלא עמי, מה אנא עבדי שמיא וארעא במלולי אף אתם כו' במלולא כנ"ל [כ^ה], כי בדברים האמתיים יוכל לברוא שמים וארץ: (וזה ולאמר לציון היינו ע"י אמרי אמת

כ^ד צ"ע עיין זוהר ויחי דף רמו.
כ^ה * בהקדמת הזוהר דף ה.

שהוא בחי' אמרי ציון אמרי א"י שהוא בחי' אמת עי"ז עמי אתה, אל תקרי עמי וכו' כנ"ל): וכיון שיכול לברוא שמים וארץ חדשים, יוכל לעשות מופתים בשמים ובארץ. כי הש"י מנהיג עולמו על פי דרך הטבע, והטבע הוא על פי הנהגת הגלגלים כידוע [א]. וכיון שהצדיק יכול לברוא שמים חדשים, אזי הוא משנה כל הגלגלים, ועושה טבע חדש, וע"כ בוודאי הוא יכול לעשות מופתים, שהם שינוי הטבע, והענין פלא ודוק:

וזה רמוז בפסוק **ואכלתם אכול ושבוע** [ב]¹, כלומר מה שתאכלו, הן מעט והן הרבה, תשבועו, ולא תהיו משוקעים בתאוות אכילה, אזי תהיו בבחי' נשיאות פנים, וניזונין ממדת אמת, ובכח אכילה זו **והללתם את שם ה' אלהיכם כנ"ל**, אזי תהיו שותפין להקב"ה לברוא שמים וארץ. וזהו **אשר עשה עמכם** דהיינו א"ת עמי אלא עמי, מה אנא וכו'. וכיון שתוכלו לברוא שמים וארץ, אזי **להפליא**, שתוכלו לעשות נפלאות ומופתים בשמים ובארץ. והיינו דסיים **ולא יבושו וכו'**, כי בחי' הבושה הוא ג"כ כללותי הגוונים, כי אזיל סומקא ואתי חוורא [ג], ופניו משתנה לכמה גוונים, והוא מדת תפארת ממדות הנפולין. ומה מתקו דברי רז"ל לפ"ז, (ברכות ו' ע"ב) כיון שנצרך לבריות פניו משתנה ככרום שמשתנה לכמה גוונים, כי כיון שנצרך לבריות, והיינו מפני שפגם במדת אמת, והוא בהסתרת פנים, שהוא מדת אמת כללות הגוונים כנ"ל. וע"כ פניו משתנין ככרום לכמה גוונים, שהוא ג"כ מדת תפארת ממדות הנפולין. **כי את זה לעומת זה עשה וכו'** [ד]: ועתה המקרא הזה נדרש כמין חומר, **ואכלתם אכול ושבוע** בבחי' אמת כנ"ל. ואז תוכלו לעשות נפלאות, **אשר עשה עמכם להפליא כנ"ל**. אזי **ולא יבושו עמי לעולם**, כי מאחר שאתם בבחינות אמת, כללות הגוונים, אינכם צריכין להתבייש, שהיא כללות הגוונים במדות הנפולין. ע"כ **ולא יבושו עמי לעולם**: וזהו ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבועת, כמבואר בזוהר (בראשית דף כ"ה ע"ב) [ה] עשב הוא ע"ב שי"ן, תלת ראשין ג' אבות [ו], שהוא הגוונים. והיינו **בשדך לבהמתך**, שתשדד הבהמיות שלך, ואכלת ושבועת לאכול ולשבוע, רק להסתפק במועט, אזי ונתתי עשב:

^א עיין ספר הברית ח"א מאמר ב פ"א ועיין לעיל תורה לא בלשון מוהר"ת ד"ה ושליומות כל הדברים

^ב יואל ב כו

^ג עי"ש מלבי"ם - (כו) ואכלתם אכול ושבוע - חוץ ממה שישלם להם להרבות התבואה עד שימלא מה שהפסיד בשני הרעב ישלח להם ברכה במעים שאוכל קמעא ומתברך במעיו, וז"ש אכל ושבוע, וברכה זו הוא נס ופלא חוץ מטבע, וע"ז והללתם את שם ה' אלהיכם - אשר יחד השגחתו עליכם אשר עשה עמכם להפליא - שבזה יגדל כבוד שמו הגדול, ולא יבושו עמי לעולם - תחלה אמר ולא אתן אתכם עוד חרפה בגימ, ויש הבדל בין חרפה ובושה, שהחרפה היא מאחריים והבושה הוא שבוש בעצמו, ור"ל שלא יבושו ממעשיהם הרעים כי יתהפכו העונות לזכיות ע"י שיעשו תשובה מאהבה, גם רמוז על הדין המבואר בה' תעניות שאם התחילו להתענות וירדו גשמים לא יגמרו התענית ויאכלו תחלה ואח"כ יאמרו הלל כי א"א הלל רק מתוך שובע, וזה רק אם נענו באמצע תעניתם, ובוזה צייר שה' יענה אותם באמצע התענית ויאכלו לשובע כדי שיהללו בקריאת הלל שאין נאמר רק על השובע:

^ד גם בדפ"ר כללות, ומתורלו - כלליות

^ה * בבא מציעא נח:

^ו * קהלת ז יד

^ז * ובתיקון נא דף פו:

^ח עיין חיי מוהר"ן צב